

MAGYAR IDŐK

Nagys. Kozma András úrnak
HUNGARIA VI., Vilmos császár-út 55. BUDAPEST

* KERESZTÉNY *

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T. Törvényszéki B. g. szám. 11. D. 1111. JUN. 1938.

Igazgató és felelősszerkesztő:
DR PAÁL ÁRPÁD

ORADEA

Főmunkatárs:
DR GYÁRFÁS ELEMÉR

HITLER ujabb békefelhívással fordult a világhoz

**A Vezér nagyszabású beszámolója a birodalmi gyűlésen —
Kimutatta, hogy az eddigi diadalmas előhaladás szükség-
szerű fejlődés volt — A jövő csak az angol világbirodalom
rettenetes pusztulását hozhatja**

Berlinből jelentik: Röviden jelentették, hogy a német birodalmi gyűlést péntek este 7 óra órára összehívták, hogy meghallgassák a kormány nyilatkozatát. A birodalmi gyűlés ülésén *Ciano* olasz külügyminiszter is résztvett, aki szintén péntek délután érkezett meg a német birodalmi kormány meghívására Berlinbe.

Berlin lakossága, amikor a kora délutáni órákban a birodalmi gyűlés összehívásának híre elterjedt, felvonult és a régi birodalmi kancellária udvarával átellenben, valamint a Wilhelmstrasse hosszában helyezkedett el. Amikor egy gépkocsisor eléen feltűnt a *Hitler* vezér gépkocsija, az egész utvonalon végig, egészen a Kroll-operáig felviharzott az egetverő lelkesedés.

Maga a birodalmi gyűlés ülése egészen más képet nyújtott, mint máskor, mert a képviselőknek több mint a fele, katonai egyenruhában jelent meg. Jobboldalon az első sort a vezérkar tagjai

számára tartották fenn. A három véderő-résznek több mint száz tábornoka, a hadsereg- és hadtestparancsnokok és vezénylő tábornokok foglaltak itt helyet. Első ízben vettek részt testületileg a birodalmi gyűlésen azok a férfiak, akikre a *Führer* hadseregeit bízta. Közben megtelt a diplomatapáholy is. Kévéssel 7 óra előtt érkezett meg *Ciano* olasz külügyminiszter, aki a páholy közepén foglalt helyet.

Pontosan 7 órakor érkezett meg a *Führer*, *Göring* vezértábornagy, *Hess* birodalmi miniszter és *Ribbentrop* külügyminiszter kíséretében. A *Führer* megjelenését leírhatatlan lelkesedés fogadta, majd *Göring* vezértábornagy, a birodalmi gyűlés elnöke megnyitotta az ülést. Beszédében megemlékezett a hősi halottakról, azok hozzátartozóiról, valamint az olasz hősi halottakról, különösen *Balbo* tábornagy haláláról. A Ház felállva hallgatta *Göring* szavait.

Hitler beszédbe kezd

Visszatekintés a békeparancsok elleni küzdelem kezdetére

Ezután emelkedett szólásra *Hitler*. Véget nem érő ünneplés közben foglalta el helyét a szónoki emelvényen, egyre ismétlődő viharos üdvözlés közepette. A tapsban a diplomatapáholy, így különösen *Ciano*, is kivette a részét.

— A birodalmi ülést, — kezdte beszédét a Vezér — a hatalmas küzdelem közben hivatam össze. Ennek szükségét a belátás adta meg. Az a hatalmas katonai siker, amelyet elértünk és amely nem áll a vezetőség arányában, programunknak, a versaillesi békeszerződés revíziójának lehetőségét adta meg.

A revízióra azért volt szükség, mert egyes államok, hatalmas birtokok tulajdonosai, nem voltak hajlandók más nemzeteket is hozzájuttatni azokhoz a javakhoz, amelyekhez más nemzeteknek is joguk van. A békeparancsokkal akarták ezt megakadályozni. Németország nem találta a genfi intézményt a revízióra alkalmas szervezetnek, hanem olyanoknak, amely minden módon a békeparancsokat akarta fenntartani. Ez annál igazságtal-

lanabb volt, mert az egykori győző nem is volt tulajdonképpen győző és sikerét csak annak köszönhetette, hogy Németország a világháború végén hitt azoknak az ígéreteknek, melyeket az ellenfél részéről terjesztettek elő. Németország akkor letette a fegyvert s ezt a helyzetet használták ki a nyugati demokráciák, hogy Németországra fojtogatóan ránehezdedjenek. Ezzel szemben támadt a nemzeti szocialista mozgalom, melynek programja az volt, hogy Németországot megszabadítsa a zsidó plutokráciák, a hadiszállítók, a bérze- és iparmágánások hatalmától. A német követelésekkel eleinte senki sem törődött. Mikor azonban Németországban a nemzeti szocializmus átvette a hatalmat, megindulhatott a ránk kényszerített békeparancsok revíziójáért a küzdelem. Minekünk a revízió békés keresztülvittele volt a célunk, s egyideig sikerült is a békés úton való változtatás, de München óta, amikor minden a legjobb úton haladt, — egyszerre megváltozott a helyzet.

Békés ajánlat Lengyelországnak

A hadüzenetek hosszú háborút akartak. — Lengyelország 18 nap alatt elesett

— Ellenfeleink ránk fogták, — folytatta *Hitler*, — hogy Németország nem tudta volna háborus úton elérni eddigi eredményeit. A pénzügyi mágusok, akik a háborus üzletet feltették, rámfogtak, hogy gyenge vagyok. Ezeknek az államvezetőknek, szabadkőműveseknek, üzéreknak köszönhettem Lengyelország a sorsát. Pedig éppen Lengyelországgal szemben tanúsítottam elnézést. Még mindenki emlékezhetik arra, hogy milyen ajánlatokat tettem én ennek az országnak. Olyat, amelyet egyetlen német államférfi sem mert volna megtenni. Nagy felelősséggel járt ez. Ha *Churchill* ur csak egy töredékét

érezné ennek a felelősségnek, akkor nem került volna sor a német-lengyel háborúra. A Harmadik Birodalom Lengyelországgal szemben annak ellenére, hogy a németek tízezreit mészárolták le — még mindig türelmet tanúsított. Ezt tette, holott tudta, hogy az egész Lengyelország egy lehetetlennül felépített állam volt. Elnézte azt is, hogy vezetői összetöréssel fenyegették Németországot, holott egyetlen karmozdulat elegendő lett volna ahhoz, hogy elhallgattassam őket. Szeptember 2-án *Mussolini* miniszterelnök ajánlatot tett a békés megoldásra.

(Folytatása a 3. oldalon)

Új Európa hajnala

— Ötödik és befejező közlemény* —

Aki a történelem tegnapijának kiütözött körtünetéről nem tudta páratlan arányokban leolvasni a jelentkező történelmi válságot, aki a történelmi ma egymást követő zúgó eseményeiben, az európai szellemiség örvendetes vajudásában nem látja a történelmi fordulót, az behunytt szemekkel és süket fülekkel élte át a letűnt két évtizedet és még ma is alvajáró. Nem számítanak itt és nem nyomnak a látna semmit a bűnös múlt sötét lelkiismeretű vámszedői, kalózái és kényurái, akik „a régi jó idők” elbeszélésén siránkoznak. Ezek mindig a válságok, fejtetőre állított állapotok dzsungelében érzik jól magukat, mert ez jelenti számukra az eszményi vadászterületet. Nem számít az összsidóság történelmi arányu megbolygatása és protestálása. Új életformát kell számukra is találni az egyetemes emberiség megnyugvása érdekében. Ez az átalakulás is utban. Ha erre jóakaratu együttműködéssel készülnék elő, számukra és áldás lesz az új történelmi forduló, de minden esetben gyökeres változást hoz.

Történelmi forduló a ma, ez kétségtelenül megállapítható. Amit a ma arculatának nevezünk, nem más, mint az előző történelmi fordulóban s a XVI. század reneszánsz emberével megjelent új történelmi korszakalkotó mozzanatoknak kieresése és ha ezek mind olyan gyökeres válságba jutottak, nyilvánvaló, hogy ez a kor végét járja. Eszméi és erői delelőre jutottak, sőt nyilván túl is vannak rajta. Aki ennek a delelőpontnak a látófájáról körülnéz, talán már lát is valamit annak az új történelmi arcnak a körvonalaiából, mely a messze szemhatár távoli ködéből kezd kibontakozni. Ne gondolja azonban senki, hogy ez a kép legcsekélyebb részleteiben is egyezne a ma divatos politikai „jóvendölések” és felszínes ítéletek kilátásaival. Sokkal többről, sokkal mélyebben emberi értékekről van itt szó.

A legjelentősebb ezek között az, hogy körülbelül két emberöltő óta útan van egy valósi megújulás, amely az Egyházon belül mindenütt a katolikus életnek elmélyedésére és megerősödésére vezetett. Az Egyházon kívül sokat tapogatózik ugyan, de legalább arról tesz tanuságot, hogy az emberiségnek az a szociológiai rétege, mely ma hivatva van a történelemhordozó népek között a vezérszerepre, a történelmi eszmék megfogalmazására és tudatos képviselésére: az intelligencia, gyökeresen túl van a kritikus ponton, ahová a 18. századi fölvilágosodás folyamán sodródott és a 19. századi liberálizmusban megapórodott. Túl van a lapos filiszter, gyakorlati vallásnélküliségnek és a racionalista elméleti vallásnélküliségnek holtpontján.

Kezd derengeni az Egyházon kívül is, hogy nemcsak kenyérről él az ember és hogy Isten nem fűben, fában keresendő, hanem a magasságokból és a mélységekből szól hozzánk és a vallás világa nem *e világ*, hanem *más világ*.

A mai válságnak legérzékenyebb pontja a közösségi probléma. Itt is történelmi erejű belátás érlelődött meg, hogy nem az egyénieskedő, individualista, hanem az egyénfölötti közösségi beilleszkedés az életfakasztó és élet-

(* A befejező közlemény *Schütz Antal* megállapításának rövid foglalata.)

biztosító eligazodás. Egységes nép és egységes lelkület, nemzet, sőt egyházakfölötti együttműködés, európai, sőt emberiségi szolidaritás-érzés a jelszó ma mindenütt a lejárt politikai, gazdasági és társadalmi fikciók üresen kongó jelszavai helyett. Ma már úgy látják, hogy az igazi élethordozó és élettermő közösségeknek életből, vérből, történelemből, lelkületből kell fakadniuk. Nagyon biztató az is, hogy a keresztény univerzalizmus és rendiség gondolata már a gyakorlati politikában is érvényesül.

Ezek a jelenségek most már fölteszik a kérdést: ha fordulóban vagyunk, merre fordul a történelem folyása? És ebben az új holnapban milyen lesz az ember arca?

Annyi bizonyos, hogy a ma homo oeconomicus-ának helyére lép az új ember, aki nem gazdagodásra, hanem megélhetésre van beállítva és éppen ezért java érdeklődési köre nem is a jelenvilágra korlátozódik, hanem megtalálja mélyebb szellemi tartalmát és vele az új életközösség erőt is. Nem volna nehéz azt sem megmutatni, hogy az Ur Krisztus egyháza számára új térfoglalás és diadal készül, mely mellett elhalványulnak az őskereszténység és a középkor legvirágzóbb emberöltői. Ezt azért kell biztosra venni, mert egyedül a katolikum őrzi azokat az erőket, a szintézisnek ama formáit és stílusát, amelybe a történelmi folytonosság törvénye szerint a múltból szervesen kifarjadt jövőnek bele kell kapcsolódnia. A történelmi holnap sem lesz azért földi paradicsom, de előbbre viszi egy állomással a történelemnek feladatát ebben az értelemben is.

A történelemnek egyik biztató tanulsága az, hogy válságokat meg lehet állítani, illetve lehet jobb jövő felé terelni. A forradalmi Franciaország történelmi válságát megoldotta Napoleon, nem anélkül, hogy Európát válságba ne sodorta volna. Ugyanígy Bismarck megoldotta a német egységnek évszázados válságát, Cromwell az angol válságot és sokkal korábban I. Ottó császár az akkori Európa válságát.

Ugyanígy óriási arányú válság-megoldás van most folyamatban. Kiemelkedő vezetői és döntő eseményei most már mindenki előtt ismeretesek. Ezért ha egyénfőlötti erők hajtják is a történelem áramát, a történelmet az ember is csinálja. Titkos költék ez, mely itten egybefűz általános történet és egyéni cselekvést, személyes elhatározást és történelmi eredményeket. Minden egyéni állásfoglalás és tett, sőt minden történelmi eszmélés már maga egy darab történelem. Nincs az az emberi akarás és állásfoglalás, mely történelemalkító tényezővé ne lehetne. Nincs az az ember és az a helyzet, hol nem fakadhatnak források, melyek a történelem áramába torkollanak és duzzasztják vizeit s lendítik folyását és sodrát.

Sőt az emberméltóságnak és erkölcsi felelősségnek magaslatára jutott embernek bele kell kapcsolódnia a történelmi fázisba. A keresztény magyar lelkiismeret tehát elítéli azokat, akik leülnek a tétlenségek árnyékába, elítéli azokat, akik minduntalan a „rég jó időköt” sóhajtozzák vissza. Ezek a múlt emberei, kik leűnő történelmi fázisok letűnő tartalmait akarják magukkal vinni az új időkbe, vagy mindenáron régi tömlőkbe akarják tölteni az új történelmi fázis új borát. Ezek a történelem kerékkötői, a szellem kioltói, kik addig merednek vissza a múltba tehetetlen vágyakozással, míg sóhálványra nem válnak és elzúg felettük a történelem eleven árja. Az a típus sem találja el a helyes történelmi magatartást, mely esetleg izgalommal is, de páholyból, ölbetett

kézzelel nézi, várja és legfőljebb szédelgő nagy-képűséggel kukorékolja ki azt a jövőt, melyen dolgoznia kellene; esetleg a „fiatalokra” hagyja.

De nem a „történelemcsinálókra” gondolunk itt, akik meg vannak győződve, hogy propagandával, szervezéssel, agitálással, átgondolt vagy inkább átsejtett programmok szerint át tudja alakítani a világot. Az a ma föladata az egyes számára, hogy mindenestől *vallja és vállalja a történelmi holnap tartalmát és nevezetesen annak alapozzatát: a bensőség, a lelkiesség hitvallójának, ha kell remetéjének, ha vértanujának lenni. Ha ennek a lelkiességnek a világa feltámad, akkor és csak akkor föloldódik a gazdasági válság. Ebből a lelkiességből megszületik majd a közösségalkotó és föntartó erő, amely az új politikai és tár-*

sadalmi élet alapjaira lesz.

Nem tétlenség és nem oktalan aktivizmus tehát, hanem: eleven belekapcsolódás azokba a nagy történelemkezdő és öltető adottságokba, melyek Istentől jöttek. A történelemmel szemben az oldotta meg a maga feladatát, aki a történelem és idő feletti értékeket vallja és vállalja, mint a ma feladatát. Keresztény magyar kisebbségi életünkben keresnünk kell ennek a feladatnak kézzelfogható valóságokban való jelentkezését. A múlt hibáit már látjuk. Azok ellenpólusain vannak a jövő biztos fogópontjai. Ha lesz történelmi hivatást vállaló nemzedék és ennek lesz elég bátorsága, ereje, kitartása a jövőt elzáró gátak széthányására és az új alapok letételére, akkor biztosítottuk helyünket a jövő várományosai között.

(Vége.)

Felelősségrevonást sürget Pamfil Șeicaru a Curentuiban

Pamfil Șeicaru mai „Hallgatag fájdalom” című cikkében a következőket írja a *Curentul* első oldalán:

1940 június 27 az igazi román újjászületés előhangját jelentő. Az ütés, amelyet ezen a napon elszenvedtünk, lehengerelő brutalitásával, kiáltó igazságtalanságával mélyen megrázott bennünket. Egyéni és kollektív lelkiismeret-megvizsgálásra készítetett minket. Szembesített minket egymással és a nagy nemzeti valóságokkal.

Naponta kapok leveleket, amelyek a fájdalom, a lázadás, a reménykedés tanúságait tartalmazzák. És egyúttal szigorú és igazságos ítéletek hangzanak el ezekben a levelekben, viharos támadások szele csap ki belőlük, amelyek fenyegető pontossággal állapítják meg a felelősségeket.

Azt a következtetést lehet belőlük levonni, hogy a felelősség, a felelősségrevonás gondolata mélyen gyökerezik a lelkekben. Senki sem tépheti ki ezeket a gyökereket, anélkül, hogy olyan vihart ne támasszon az állam életében, aminőre nem volt még példa. Senki se vigasztalhatja magát azzal, hogy feledésbe mennek a dolgok, hogy az idő és a feledés — édes testvérek. Június 27-ike rávésődött a lelkünkre. Ennek a napnak az emléke éget bennünket. Azért előhírnöke június 27-ike az igazi újjászületésnek.

Abban az országban, hol senki se felelős, a nagy szerencsétlenségek mégis felelősségre vannak. A tekintély eszméje magában foglalja a felelősség eszméjét is. Egyébként nagyon sokszor hallottuk ezt a kijelentést: „Vállalom a felelősséget”. De eddig még soha senki se „felelt”. Mindenki lerázott magáról minden felelősséget.

Es ez lehetséges is volt eddig, mert ilyen súlyos csapás nem ért még bennünket. De most, hogy román lelkiismeretünk mélyéig meg vagyunk rendülve, meg tudjuk mérni az elkövetett hibák roppant nagyságát és rá tudunk mutatni azokra, akik a felelősséget hordozzák és akiknek lakolniuk kell.

A június 27-iki számvetés régi és új bűnököt foglal magában: bel- és külpolitikai hibákat, tehetségtelenségeket és rosszhiszeműségeket, a szervezés, az állami berendezkedés hiányát.

Es a hibák éppoly változatosak, mint a tehetetlenségek: politikaiak, közigazgatásiak és katonaiak. És mindezeket a hibákat szigorúan meg kell torolni: a tehetetlenséget, a tisztességtelenséget, a rosszhiszeműségeket egyaránt.

Es a büntetésnek a lehető legkeményebbnek kell lennie: nem csak azért, hogy hűsítsük a nemzet fájdalomtól égő lelkét, hanem hogy mindenki, aki vezető hely elnyeréséről álmodozik, felébresszük a felelősségtől való félelmet. Mert eddig túlságosan kényelmes dolog volt nálunk excellenciának lenni. Túlságosan neveltségessé tették minket a klubok kitermeljei, a véletlenek szülőttei. Valóságok hagyomány lett már nálunk a tehetetlenség, az önkényesség és a visszaélés kiváltsága, — kiváltság, amely egyet jelentett már a miniszter fogalmával. Ezzel magyarázható, hogyan lehetett annyi hibát és bűnt felhalmozni június 27-ig. Elfelejtteni mindezt — egyet jelentene elpusztulásra ítélni a román államot.

Nem hallottam még, hogy osztályozták volna a bukovinai és beszarábiai visszavonulást. Nem hallottam, hogy kimutatták volna, ki viselkedett hősiessé és ki viselkedett gyáván, mindegy, hogy katonai vagy polgári személyek-e. Nem bürokratikus lassúsággal, hanem egy harctéri hadserregparancsok gyors elhatározásával azonnal ki kell osztani a jutalmat és a büntetést.

Semmit sem felejtettünk el. Senki sem hessegetheti el magáról a felelősség árnyékát. A nemzetet oly súlyos csapás érte, hogy megnehitotta fájdalma. Sohase ébredt a román nemzet ennyire tudatára annak, milyen mélyen bevésődtek minden román lelkébe az ország határai. A nemzet most hallgat, s ha eljön az óra benyújtja számláját. Jobb lesz addig is megkezdeni a felelősségrevonást. Jobb magukra a bűnösökre nézve is.

Konoye herceg megbeszélésein teljes megállapodás jött létre Japán új kormányzati irányáról

Tokióból jelentik: Konoye herceg az új nemzetvédelmi és külügyminiszterrel folytatott megbeszélése után kijelentette, hogy a bel- és külpolitikai kérdésekben teljes egyetértésre jutottak. Általában megállapítható, hogy a kínai viszály rendezésének kérdése, a német birodalommal és Olaszországgal való kapcsolatok kimélyítése, valamint Anglia és Amerika irányában tanúsítandó politika szerepelt a megbeszélésen. Konoye ezenkívül javaslatot terjesztett elő a hadvezetés és a politika teljes összefogására és ebben is megegyezés jött létre.

ÉRTESITEM

a keresztény nagyérdemű közönséget, hogy mindennemű

cipőszükségleteit

legjobb minőségben és szolid árban beszerezheti

PÁL cipőüzletben

Oradea-Nagyvárad, Dr. Aurel Lazar utca 1 szám

A hadiüzletesek hosszú háborút akartak

(Hitler vezér és kancellár beszéde)

Anglia és Franciaország azonban hosszú háborút akart. Két-három évig tartót, amelyben a Chamberlain ur háborus részvényei kitűnően jövedelmezhetnek. A háboru megindult. Ezalatt Németország lassan olyan okmánygyűjteményt szerzett be, amely szinte példátlan a történelemben. Churchill urnak, most nincs alkalma tovább hazudni. Gamelin, Daladier, Weygand sem tagadhatják le, hogy ezek a nagy politikusok hidegvérrel akarták feláldozni a kis nemzeteket. Azt mondták: Finnországot, Norvégiát, a Balkánt, Belgiumot, Hollandiát, sőt még Bakut is meg akarom támadni. Ezek a mesterkedések a legdilettánsabb politikai vezetésről tesznek tanúságot. A politikusok, ezek a gonosztevők, megkapták a feleletet a 18 nap alatt befejezett német-angol háboruban.

Az október 6-iki békeajánlat. A skandináviai hadszíntér és ami ezután következett.

— Ezt követően — folytatta beszédét Hitler, — másodszor is beszéltem. Múlt év október 6-án figyelmeztettem a világot a háboru folytatásának veszélyeire. Főleg Franciaországot, majd az összes nemzeteket. Ajánlatot tettem a békés megoldások elveire nézve. Hiába. A nyugati demokrácia felelős vezetői veszedelmes támadást láttak békeajánlatomban az ő üzleti lehetőségeik ellen. Telekiabálták a világot, hogy meg kell menteni a civilizációt, a vallást és ennek az érdekében Európába hozták az őserdei négerket. Kevés nap alatt ismét sikerült engem gyávnak minősíteni. Chamberlain valóságos kópót a világ előtt. Ilyen módszerekkel és propagandával erőszakolták ki a folytatást, ami meg is kezdődött. A háboru tartama alatt sokszor hallgattam, de amikor hallgattam, az nem jelentette azt, hogy nem cselekedtem. Nálam nem szokás mindent ötszöröse nagysítani és a legkisebb eredményt is kikürtölni a nagyvilágnak.

A továbbiak során Hitler kancellár rövid összefoglalót adott a norvégiai hadjáratról. Megemlítette, hogy Angliának a terve az volt, hogy Öreszország és Németország közé éket verjen és amikor ez nem sikerült, el akarta vágni a Harmadik Birodalmat az érbehazatari lehetőségektől. Hangsúlyozta, hogy a norvégiai megszállás csak megelőzése volt az angol és francia terveknek, majd megállapította, hogy az Osló-Narvik közötti hatalmas földrész megszállása a legbátrabb tette volt a német haditörténelemnek. A tengerészet tízszeres túlerő ellen küzdött és csak a háboru után lehet majd meglátni, hogy mit segített a légi haderő és a légi úton odaszállított gyalogság.

A compiegnei fegyverszünet előtt a fegyvert már kivették a francia hadsereg kezéből.

A Vezér ezután vádolta a belgiumi és hollandiai hadjárat kényszerítő okait.

— A norvég hadjárat még nem ért véget. — mondotta, — amikor május elején a belga és holland határmentéről a legnyugtalanítóbb hírek érkeztek. Míg a német-belga és német-holland határ úgyszólván teljesen fedetlen volt német részről, a hozzánk érkezett biztos értesülések arról számoltak be, hogy viszont a belga-francia határról a belga hadvezetőség csaknem minden katonai erőt elvont a német határ felé, biztos jelülül a Párizsban és Londonban tervezett rajtaütési kísérletnek. Május 6-ikán és 7-ikén érkeztek a Belgium és Hollandia felőli támadási terv hírei. Május 8-ikán kiadtam a parancsot is: május 10-ére virradó éjjel támadás az egész vonalon!

— Nem részlet-célok vezettek, az úgynevezett presztizs-sikerek sohasem kísértettek. A cél csak egy lehetett: Minden rendelkezésre álló

Kövess engem

P. Lukács Mansvét O.F.M. missziós beszédei
I. II. Ara kötetenként 150 Lei és portó.
Megrendelhető kiadóhivatalunk utján.

erő latbavetése az ellenség teljes megsemmisítése. Hogy ez néhány hét alatt milyen mértékben sikerült, azt a történelem jegyezte fel. A flandriai harctéren és a franciaországi hadjá-

Kitüntető kinevezések:

Göring birodalmi főtábornagy lett, Brauschitsch és még több vezénylő tábornok vezértábornagy, több más tábornok vezérezredesi rangot kapott. Unneplő megnyilatkozás Olaszország és Mussolini iránt

Ezután felsorolta a Führer a győztes német haderők vezetőinek neveit, amelyeknek említésénél a birodalmi gyűlés meg-megújuló tapsviharba és üdvrivalgásba tört ki. Felsorolta az otthon tevékenykedő vezetőket is, akiknek munkássága elősegítette a hadsereget a nagy

győzelemben. Majd mint a német haderők legfőbb parancsnoka, felolvasta a kinevezéseket. Göring vezértábornagyot, akit különösen meleg elismerő szavakkal illetett, birodalmi főtábornaggyá, Brauschitsch, Halder, Runstedt, Leeb, Bock, List, Kluge, Witzleben, Reichenu tábornokokat vezértábornaggyokká és egy egész

ratban a világtörténelem legnagyobb hadműveletei folytak le s ezek vezették a compiegnei fegyverszüneti szerződéshez. Mikor Petain tábornagy ezt a fegyverszünetet kérte, akkor már voltaképpen nem is fegyverletételről volt szó. Fegyver már akkor nem volt a francia hadsereg kezében, mert kivertük azt belőle. Semmi másról nem volt akkor már szó, mint egy tarthatatlanná vált helyzet nyilvános beismeréséről. S hogy ez így történt, azt a német katonának, elsősorban a német gyalogosnak, a világ legjobb gyalogosának köszönhetjük.

sor további tábornokot vezérezredessé neveztek ki. Vezértábornagy lett még Milch, Sperrle, Keffering, Keitel tábornok is.

Ezt követően Hitler kancellár szövetségséről, Olaszországról beszélt. Megemlítette, hogy hatalomrajutása óta igyekezett Angliával és Olaszországgal baráti viszonyt teremteni. Sajnálattal állapította meg, hogy Angliával szemben mindig kudarcot vallottak őszinte törekvései, pedig a két nép közeledése mindkét országra nézve áldást hozott volna. Annál nagyobb örömmel tölti el az Olaszországgal való jó viszony megteremtése. Ezért a legnagyobb érdem az olasz nép géniuszáé, Mussolinié. Ezt a viszonyt még jobban megpecsételte a közösen kiontott vér, mely alkalmas arra, hogy Európának új életet adjon.

Beszélt ezután Hitler a Mussolinihez fűződő személyes barátságáról, majd méltatta a német-olasz viszonyt. Megállapította, hogy Olaszország önként lépett be a háborúba és ezért annál nagyobb hálával tartozik neki.

— Ezzel a nemzettel gyászában — most utóbb Balbo marsall halálában — és örömben is egyaránt osztozunk, — mondotta Hitler. — Teljes az együttműködésünk, amelynek végső eredménye a feltétlen, hatalmas közös győzelem lesz.

Az otthon és a harcfront teljes egysége.

Hitler arról is szólt beszédében, hogy a katonák harctéri győzelmeit a hadi és otthoni munka hősei is szervesen előmozdították. A harctér és az otthon egybeforrt a népi élet dialójának az akaratában és szolgálatában. A vezér külön kiemelte Ribbentrop külügyminiszter nagy érdemeit, aztán Hess, Göbbels, Himmler és más pártvezetők kiváló teljesítményeit, melyek mind hozzájárultak a német egység óriási ütemű együttes munkájához. E munka eredményeit talán csak a háború következő fázisa fogja teljes mivoltában bemutatni.

A jelenlegi helyzet és annak jövőbeli következtetései

A háború tíz hónapja Németországnak adott igazat

A jövőt illetően nem akarok hiú hivatkozásokba bocsátkozni; ezt átengedem Churchillnek, aki ehhez nagyszerűen ért. Tény azonban, hogy amit eddig mondtam, még mindig beteljesedett. Most utalok a jelenlegi helyzetre, melyből biztos következtetéseket lehet levonni.

1. A háboru 10 hónapja bebizonyította Németország igazát és azt, hogy az ellenfélnek nincs igaza. Ha az angolok azt mondják, hogy erősebben kerültek ki a kudarcok után — úgy én elmondhatom, hogy mi erősebben kerültünk ki a győzelem után. Már többször említettem, hogy Németország nem lehet vesztese ennek a háborúnak. Az északi Sarktól Spanyolországig terjedő hatalmas terület meghódítása a világháborúhoz viszonyítva, oly csekély veszteséggel járt mely nem áll arányban az eredménnyel. Egész csapatteket hoztunk most haza Franciaországból és elmondhatom, hogy hadseregünk ma erősebb, mint volt.

2. Fegyvervesztésünk csekélyebb, mint gon-

dolni lehetne. Készletünk szintén erősebb, mint a háboru kezdetén.

3. Lőszerellátásunk terén elmondhatom, hogy óriási tartalékaink vannak, amelyeket fokoz az új termelés. A háboru folyamán a lőszerfogyasztás szinte hihetetlenül csekély volt, úgy, hogy készleteink ma nagyobbak, mint annak kezdetén.

4. A nyersanyagok tekintetében elmondhatom, hogy gondos előrelátással, nagy behozattal elértük azt, hogy ma már igen kevés behozatalra van szükségünk. A Göring-féle önellátási terv kitűnően bevált. Szeniünk és vasunk korlátlan mennyiségben van. Fűtőanyagokban gazdag készleteink vannak, amelyeket fokoz a termelés óriási hozama. Érc-tartalékaink igen nagyok és ha hozzászámítjuk a ma még felbecsülhetetlen mennyiségű zsákmányt, úgy nyugodtan nézhetünk a jövő elé. Meg kell mondanom, hogy a most folyó háboru alatt egy újabb öt éves tervet dolgoztattam ki és így sehonnan sem látok egy olyan fenyegető mozzanatot, amely bennünket terveink kivételében korlátoz-

Gyógyítható-e a tüdőbetegség?

Mindazok, akik asthmában, tüdőcsúcs-, vagy légcsőhurutban, szédülésben, tüdőkatharrusban, idült köhögésben, állandó rekedtségben és náthalázban szenvednek, mindezek teljesen ingyen és portómentesen egy tájékoztató könyvet kapnak, több ábrával, Dr. Guttmann orvos szerkesztésében: „Sind Lungenleiden heilbar“ (Gyógyítható-e a tüdőbetegség) címmel. Irjon egy levelezőlapot (8 leles bélyeggel) alantl pontos címre: **PUHLMANN & CIE, BERLIN 847, Müggelstrasse 25-25-a.**

hatna. Élelmiszerről minden időre bőven el vagyunk látva.

5. A német nép magatartása. Ez nem a hangos hazafiságban, hanem a fanatikus komolyságban nyilvánul meg. Csak az ostoba propaganda hitetthette el a világgal, hogy majd jön az „éhség tábornok“ és a „forradalom hadvezér“, amit úgy vártak ellenfeleink. Az okmányokban, amelyek birtokunkban vannak, nevelésleges leírások vannak a német hangulatról. Valóban vak, aljas és ostoba volt, aki ezeket írta. A német nép szelleme a hazá!

6. A környező világ. A hadsereg nélküli tshorokok, a miniszteri szék nélküli politikusok, a trón nélküli uralkodók hittek egy orosz-úemet elidegenítés lehetőségében. Azt mondták: Finnországot, a Balkánt, végül Törökországot is fenyegetjük. A német-orosz viszony az érdekek tiszta felismerésén alapszik. Minden ékverési kísérlet gyermekes remény. Az is, hogy Angliának a jövőben sikerül újabb kavargást okozni.

A német-orosz viszonyban végleges rendezés.

Hitler ezután a német katonaság és nép biztos győzelmi hangulatával szembe állította a nyugati hatalmak ideges képzelődéseit. Csak így szü-

lethetett meg a német-orosz elhidegülésről szóló híresztelés. Németország és Oroszország viszonya véglegesen rendezve van. Ezt a végleges rendezést biztosítja a szovjet-német érdekhátárok végleges megállapítása. Ez a rendezés megmentette Európát egy újabb válságtól. A brit államférfiak mindent lassan értenek meg. Lasean majd ezt is meg fogják érteni.

Az október 6-án előre megmondott fejlemények beteljesedése.

— Már október 6-án jól láttam a háború további fejleményeit. — folytatta fejtegetéseit Hitler kancellár. — Mégis békét és közeledést kerestem Anglia felé. De gúny volt a válasz. S ismét gyávának tartottak. A francia nép ma már másként gondolkodik. Megnemértése következtében elképzelhetetlen szenvedés és nyomor jutott osztályrészül.

Vázolta itt Hitler a menekültek százezreinek szörnyű szenvedéseit és hangoztatta, hogy mult év októberében mindez meg el lehetett volna kerülni. Ő a békét akarta, de a szövetségesek a háborút választották. London urai most is a háborút akarják.

A háború továbbfolytatása az angol világbirodalmat fogja elpusztítani

Még egy utolsó felhívás, hogy hagyják abba a háborút

— Nem tudom, — folytatta beszédét a Vezér, — van-e fogalmuk az angoloknak a következményekről? Mi tudjuk, mi vár rájuk. Ők Kanadába akarnak menni, de a nép Angliában marad és ez a nép lesz kénytelen elviselni a háború szörnyűségeit, amikor a vezetők már Kanadában lesznek.

— Nekem főcélom az volt, hogy egy új, szociális Európát teremtsék, magasabb kultúrával. Churchill azonban még most is a háborút akarja. Undor fog el, ha ezekre a politikusokra gondolok, mert elrabolták tőlem semmiért azokat az éveket, amelyeket az állam szociális kiépítésére akartam fordítani. Azt hiték, hogy a lakosság bombázása fenyegetés lesz számomra.

— Hat hét óta légiháborút folytatnak Németország polgári lakossága ellen. Németország erre még nem válaszolt, de ez nem jelenti azt, hogy a válasz elmarad. Ez a válasz rettenetes lesz. Sok millió ember szenved majd, de akkor Churchill Kanadában lesz. Az angol politikusok nem akartak nekem hinni. Most az egyszer higgye el nekem Churchill, amikor profétaként jósolom meg, hogy ez a háború az angol világbirodalmat fogja elpusztítani. Németország nem akarta ennek a birodalomnak a megsemmisülését, de ez a birodalom most össze fog omlni. Churchill abban reménykedik, hogy Németország pusztul el pedig az angol birodalmat fogja megszüntetni ez a háború.

— Emberi érzésből még egyszer megkísérem, hogy a józan észhez és belátáshoz felhívást intézzek. Ezt megtehetem, mert nem mint győzött, hanem mint győző beszélek. Nem látok semmi alapot a háború további folytatására. Ez a háború szörnyű pusztulást hoz majd. Meg akarom kímélni a saját népeimet is, bár tudom, hogy Németországban sokmillió férfi és ifju ég a vágytól, hogy leszámoljon örök ellenségével, amely már másodszor üzent hadat ok nélkül Németországnak. Tudom, hogy a német otthonokban minden anya, minden áldozatot meghoz ennek a célnak érdekében. En azonban mégis a józan észhez és belátáshoz fordulok. Lehet, hogy Churchill ezt a felhívásomat is félelemszülte megnyilatkozásnak fogja tekinteni. Mi tudjuk, hogy

nem így van és én ezzel könnyítettem a magam lelkiismeretén.

Hitler vezér és kancellár végül köszönetet mondott mindazoknak a hősooknak, akik milliószámra készek voltak meghozni minden ál-

A német vezér beszédét lélekig ható együttérzéssel fogadták Olaszországban

Olasz megállapítás szerint rendkívül fontos a szovjet-német viszony végleges rendezéséről tett kijelentés

Rómából jelentik: A Stefani iroda diplomáciai szerkesztője írja:

— Hogy Hitler vezér és kancellár beszédének elmondásánál a Führer meghívására Ciano olasz külügyminiszter is jelen volt, annak nagy és jól kivívott győzelem megnyilatkozásán kívül mély emberi érzés is volt az indító rugója. Hitler helyesen emlékeztetett arra, hogy politikai küldetésének elején megegyezésre törekedett Olaszországgal és Angliával, de csak Olaszországgal sikerült megegyeznie. A Führernek arra irányuló szándéka, hogy Angliával megegyezésre jusson, őszinte volt és senki sem kételkedhet benne. Mussolini és Olaszország irányában Hitler olyan kifejezéseket használ, amelyek méltán érintik az olasz nemzet lelkét. Hitler elis-

merre, hogy Olaszország jelentős angol és francia erőket kötött le és megbénította a nyugati hatalmak mozgási szabadságát. Hitler elismerte, hogy Olaszország beavatkozása teljesen szabad elhatározás alapján történt és hogy a két tengelyhatalom együttműködése mind politikai, mind katonai téren tökéletes.

A cikk ezután megjegyzi, hogy Hitler kancellár beszédének a szovjet-német viszonyról s annak szilárd megalapozásáról és véglegességéről szóló része rendkívül fontos. Anglia reménye, hogy az európai szárazföldön új viszályokat hozhat fel, hiábavaló önámítás. Az angolok mérhetetlen bajt zudítottak Franciaországra s most saját országuk mérhetetlen katasztrófáját idézhetik fel.

Legnagyobb feltűnés Amerikában. — Anglia a béke és a pusztulás között választhat

Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államokban Hitler vezér és kancellár beszéde a legnagyobb feltűnést keltette, minthogy még egy utolsó felhívással fordult Anglia józan észéhez. Az amerikai közvélemény feszült várakozással tekint Londn felé. Kijelentik, hogy London válasza sorsdöntő lesz a világtörténelem alakulására. Hitler beszédét sok amerikai rádióállomás közvetítette és sokmillió amerikai ember hallgatta, noha csak röviddel előbb jelentették be a beszéd közvetítését. Előre számítva a Führer felhívására, több amerikai lap megkísérelte az utóbbi napokban, hogy Churchill legutóbbi beszéde

alapon megjósolja, milyen lesz a Hitler beszédére adandó angol válasz. A newyorki lapok még péntek este közölték kiadásukban Hitler beszédét. Hatalmas címfelirataikban egyöntúten kifejezésre juttatják, hogy Anglia a béke vagy a pusztulás között választhat.

Az „Associated Press“, mely egész terjedelmében közli a beszédet, hangoztatja Hitler intelmet, melyek szerint egy világbirodalom pusztul el, ha Anglia kitart a háború folytatása mellett.

* Akinek bélműködése rendetlen és gyakran fáj a gyomra, mája duzzadt, emésztése leromlott és étvágya megcsappant, annak reggelenként egy-egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvíz csakhamar szabályozza a székletét, előmozdítja az anyagcseréjét, élénkíti a vérkeringését és megjavítja a közérzetét. Kérdezze meg orvosát.

dozatot és akik közül sokan ott fekszenek már apáik és őseik sírja mellett.

A birodalmi gyűlés és a tömeg ünneplé a Vezért.

Hitler beszéde után az egész birodalmi gyűlés résztvevő a „Sieg heil“ kórusban. Ezután a nemzeti himnusz énekelték el, majd Göring vezértábornagy, a birodalmi gyűlés elnöke lépett ismét a szónoki emelvényre. Göring az egész német nép nevében ismét köszönetet mondott a Führernek, akit a német győzelem letéteményesének nevezett. A Führer tomboló ünneplés közben hagyta el a Házat. Az ünneplés csak a Vezér távozása után ült el, majd folytatódott kinn, az utcán, az összegyűlt hatalmas tömeg soraiban.

A birodalmi gyűlés ülésének különös jelentőséget adott, hogy azon Ciano olasz külügyminiszter is résztvevő.

Győző még így nem beszélt a világtörténelem folyamán.

Német politikai körök hangoztatják, hogy Hitlernek a birodalmi gyűlésen elmondott beszédét három ok vezette. 1. Annak szükségessége, hogy a német népek bepillantást engedjen az általános politikai helyzetbe. 2. Hogy köszönetet mondjon a német csapatoknak; végül 3., megkísérlése annak, hogy még egy utolsó felhívást intézzen a józan belátáshoz.

Német politikai körök kiemelik, hogy a Führer beszéde nem a győztes beszéde volt, hanem a világ sorsáért őszintén aggódó ember apellálása a józan észhez. Győző így még sohasem beszélt a világtörténelem folyamán.

Olcsó hentesáru forgalombahozatalára kötelezte a nemzetgazdasági minisztérium a hentesárugyárosokat

Csak 90 kilonál nagyobb sertést szabad levágni

Bucurestből jelentik: A nemzetgazdasági minisztérium határozata értelmében a jövőben a hentesárugyárosoknak két típusú hentesárut kell gyártani és forgalombahozni, az egyik a népszerű típus s ennek maximális lesz az ára, míg a másik típus teljesen szabad áron lesz árusítható. Alant közöljük a népszerű hentesárut s utánuk a gyári illetve a kistételbeni eladási árat:

Sült marhaszelet (cabanos) 50—60 lei kg, füstölt oldalas III. oszt. kg 30—36 lei, sertés-szalámi kg 64—72 lei, marhaszalámi 50—60 lei kg, pácolt préselt sonka kg 110—130, borsajt kg 46—52 lei, sósszalonna kg 56—64 lei, bacon-szalonna kg 64 lei. Ezekbe az árakba be van számítva minden költség, kivéve a helyegköltségeket.

A határozat további részében megtiltja a 90 kg-nál kisebb súlyú sertés levágását. (Kivételt képeznek a sérült állatok.) A hentesárut a vasárnapi munkaszünet tiszteletbentartása mellett egész héten szabad készíteni. A felsorolt cikkek közül legalább négyfelét minden hentesárugyárnak készítenie kell s gyártott cikkek 30 százaléknak népszerű gyártmányoknak kell lenni. A gyártott cikkekről kimutatást kell vezetni. A határozat az egész ország területére érvényes s szigorúan ellenőrzik betartását.

A nagy tubus különösen kiadós

Olyan a fogsora, mint egy harmincévesé!

Magas korban is erős fogakkal rendelkezni — fél egészséget jelent! Éppen ezért végtelenül fontos, hogy a fogkövet minél előbb megszüntessük, mert ez okozza a fogak meglazulását és kihullását!

Használjon állandóan Kalodont fogkrémet! Ez az egyedüli, sulfurizin-oleat-ot tartalmazó fogkrém, mely a fogkövet fokozatosan eltünteti és megakadályozza újraképződését. Fogai csak akkor maradnak épek és erosek, ha azok fogkomentesek.

KALODONT fogkö ellen

Egy nap alatt ötvenezer tonnánál több angol hajóteret pusztítottak el a német repülők

Napról-napra nő az angol kereskedelmi hajók vesztesége. Az angol hajógyarak tevékenysége is megbénult

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda a harcstéri helyzetről a következőket jelenti: Az Anglia ellen viselt háború megszakítás nélkül folyik. A véderő főparancsnokának pénteki jelentése több, mint 500 ezer tonna ellenséges hajóter elpusztításáról emlékezik meg. Hivatalos körök azonban rámutatnak arra, hogy a német repülőgépek ezen túlmenően 50 ezer tonna hajóteret is elpusztítottak, 12 hajót súlyosítottak el és súlyosan megromlaltak két előőrs-hajót. Több más ellenséges hajóegység elpusztításával is számolni lehet. Az angol kereskedelmi hajózárnak ezek az állandó veszteségei nemcsak napról-napra jobban megnehezítik az angol utánpótlást az élelmiszerellátás szempontjából, hanem megbénítja az angol hajógyarak tevékenységét is. Ezek a gyarak már arra sem képesek, hogy folyamatosan kijavítsák a bevontatott kereskedelmi hajók sérüléseit. Egy német harc repülőgép július 17-én különösen említésre méltó sikert aratott, amikor teletalálattal elsüllyesztett egy ellenséges tengeralattjárót. A német légi erő főlénye a légvédelemben is megnyilvánul. A péntekre virradó éjszaka német területre behatolt ellenséges repülőgépeket a légvédelmi tüzérség olyan eredményesen bombázta, hogy azok képtelenek voltak céljukat elérni. Három angol harc repülőgépet lelőttek.

A volt Pierlot-kormány tagjait kitiltották a megszállott belga és francia területekről.

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda.) Belgium és Észak-Franciaország katonai főparancsnoka rendeletet bocsátott ki a közigazgatási tevékenység gyakorlásáról annak megakadályozására, hogy az ország megbékélését zavarkeltéssel hátráltassák. A rendelet értelmében a Pierlot-kormánytagok az ország határain kívüli élő tagjai nem térhetnek vissza a megszállt területre. Mindazok, akik korábban közhivatalt viseltek és a háborús események nyomán emelkedtek, visszatérésük után

csak akkor folytathatják köz-tevékenységüket, ha ahhoz a katonai parancsnokság nozzájárul. Köz-tevékenységet az folytathat, aki közhivatalban, politikai és gazdasági szervezetek vezető állásaiban tevékenykednek, illetve a sajtó vagy rádió útján a közvélemény alakítására befolyással bírnak.

Az összes belga hadifoglyokat szabadon bocsátják.

Berlinből jelentik: A Führer elrendelte, hogy valamennyi belga hadifoglyot, a tisztet és altisztet kivételével, szabadon kell bocsátani. Azoknak a

hadifoglyoknak a visszaszállítása, akiket már a belga fegyverletétel előtt Németországba vittek, a rendelkezésre álló szállító eszközök mértéke szerint történik és már meg is kezdődött.

A hágai és brüsszeli magyar követségeket konzulátusokká alakítják át.

Budapestről jelentik: (M. T. I.) A kormányzó a külügyminiszter előterjesztésére a hágai és brüsszeli magyar királyi követségeket konzulátusokká való átalakítását engedélyezte.

Elutazott Londonból a francia nagykövetség személyzete.

Londonból jelentik: (Reuter.) A londoni francia nagykövetség diplomáciai személyzete elutazott az angol fővárosból, hogy visszatérjen Franciaországba. A diplomáciai személyzet rendelkezésére bocsátott hajó mindkét oldalon hatalmas fehéret betűkkel a „Diplomat” szó olvasható. A felírást kék-fehér-piros szegély keretzi.

Három szállító hajó 3300 főnyi angol katonát hozott Gibraltárba.

Madridból jelentik: Gibraltárba az Atlanti-óceán felől három szállító hajó 1600 főnyi angol gyalogság és tüzérség érkezett. 1700 angol katona hajón marad. Még nem tudják, hogy ezek partra szállnak-e.

3200 kilométeres légi uton érkezett olasz repülők bombázták Gibraltárt. Óriási sikere volt a bombázásnak

Rómából jelentik: A pénteki olasz hadijelentés szerint az olasz légi haderő 3200 kilométeres légiút után sikeresen bombázták Gibraltár löszertárát és más fontos pontjait. A szicíliai partoknál az olaszok súlyosan megromlaltak egy angol hajót. Elsüllyesztettek egy ellenséges tengeralattjárót.

Gibraltár bombázásáról a Stefani-iroda a következő részleteket közli:

Az olasz repülőgépalakulatok két-két tonna bombarakománnyal útnak indultak. A 3200 kilométeres utat a legkisebb részletekig alaposan kidolgozták. A Baleárokig a szél akadályozta a repülést, onnan kezdve az út rendes volt. Gibraltár városa tisztán kirajzolódott. Az olasz gépek meglepésszerűen érkeztek, Délről északi irányban repültek és katonai célpontokat bombáztak. A kikötőtelepre, arzenálra, raktárra, repülőgépcarnokokra, villanytelepre és löszraktárakra dobták le bombáikat. Pokoli légháritó tüzelés indult a repülőgépek ellen,

de a tüzelés nem volt pontos és így eredménye sem volt. Az olasz repülőgépek sértetlenül tértek vissza kiindulási helyükre.

La Lineából érkezett jelentés szerint a bombázás során súlyosan megromlaltak az arzenál raktárait, berendezéseit és vakrémületeit idéztek elő a lakosság körében. A bombázás sikere nagy aggodalommal tölti el a brit hatóságokat az arzenálban javítás alatt lévő hajók, különösen az *Ark Royal* és a *Hood* sorsa miatt. Ezeket a hajókat előreláthatólag rövidesen elvezénylik.

Az angolok lázas védelmi munkálatai Gibraltárban.

Madridból jelentik: Az angolok négy méter mély és ugyanolyan széles csatornát ásnak a Gibraltárt a szárazfölddel összekötő földszoroson, hogy így vágják el Gibraltár szikláit a szárazföldtől. Mindenütt lázasan folynak a védelmi előkészületek.

Albert István cipaetja

Beszélgetés egy nagy székely festőművésszel

Csikszentgyörgy, július hó.

Szembenülök a jó hűvös verandán Márton Mihály igazgatótanítóval: a tragikus hirtelenséggel elhalt neves, sokszorosan kitüntetett Márton Ferenc székely festő- és szobrászművész öccsével. Köztudomású, hogy innen indult el, Csikszentgyörgyről, a „legmagyarabb festőművész”, itt ringott bölcsője a nagyütemű kis székely házbau... Márton Mihály, magas, virítóbarna areszínű, mongol mosolyú, középkorú férfi. Karján most is viseli a gyászszalagot. Arcvonásaiban, mozdulataiban fel-

tűnően hasonlít művészbátyjához. Könnyű vele bizalmas, meghitt beszélgetést folytatnom Márton Ferencről, mert felesége révén atyafiságos, sógori viszony áll fenn közöttünk.

— Azért kerestelek fel, kedves Misi, mondj valamit a nyilvánosság számára nagynevű művészbátyád életéről, hirtelen haláláról és arról, mi történt a hatalmas műértéket képviselő képekkel, szobrokkal, egyszóval a hagyatékával. Ez egy kicsit közérdek is, hisz egy faj kiemelkedő nagysága nemzeti érték, közkinccs.

A havasalji székely fiú elindul a Parnasszus felé

— Amint már ismeretes is — mondja Márton Mihály, Budapestről magával hozott rengeteg kisebbterjedelmű eredeti ceruza-, tusrajzot, vázlatot, fényképreprodukciót teregetve ki az asztalon — Feri, az 1904-ben Kézdivásárhelyen letett érettségi vizsga után, a budapesti rajztanárképzőbe iratkozott be. Mindenáron rajztanár akart lenni. Azonban a veszületett östehetségnek csakhamar szűk lett a főiskola. Székely Bertalan és Hegedűs Sándor országos hírvételekkel biztatására önálló művészi vállalkozásba kezdett. Egyre-másra jelentek meg rajzai, illusztrációi fővárosi folyóiratokban, előkelő könyvkiadóvállalatok regényeiben, melyeknek jóvedelme azonban szűkös megélhetését alig biztosította. Közben festgetett is természetesen. Első ismertebb két nagyobb munkájával, a „Gátkötő székelyek” és „Erdőirtás Csikországhban” címűekkel általános feltűnést keltett úgy, hogy Malonyay Dezső, az akkor élő képzőművészeti műkritikusok legnevesebbje is felfigyelt a páratlanul szerény, csaknem félszegség egyszerű, tartózkodó modorú művészre és tárgyilagos, elismerő bírálatával sokban hozzájárult hírneve megalapításához.

— Igaz, az, hogy Malonyay Dezső finnyás, fővárosi szobalánya nem akarta beengedni, első tisztelő látogatására siető, szerény egyszerűséggel öltözött, de már hírneves művészt, előkelő környezetben élő gazdájához?

— Ez bizony megtörtént. Feri, amikor hazahazalátogatott, mindig nevetve emlegette. Malonyay ezért többször is megkövette később.

A kezdeti sikerek után, melyek hírt, dicsőséget, elismerést szereztek nemcsak bátyámnak, hanem az egész székely névnek és népnek, — Feri munkássága kissé ellanyhult. Ennek okát elsősorban nehéz anyagi körülményeiben, másodsorban pedig sikerültnek nem mondható házasságában kell keresni. Őt is utólrta a magyar művészek örök végezete: minden elismerés, dicséret mellett nyomorogni, nélkülözni volt kénytelen. Valósággal elaprózta magát, hogy élni tudjon, bár a székelyfőváros képtára és a Szépművészeti Múzeum gyakran segítségére siettek több képének megvásárlásával.

Itt őszintén meg kell mondanom, hogy ezülvármegyéje magánjavit, székely vagyonszerzéséget nagy mulasztás terheli. Az egész székelységré és így részükre is, dicsőséget hozó nyomorgó nagy művész megérdemelte volna, hogy művészi ellenszolgáltatásért segítségére siessenek. Sajnos, népünk nem szokta észrevenni, annál kevésbbé felkarolni saját értékeit s társadalmunk erőtlenségénél fogva sem volt képes megőrizni nyújtani.

A szegedi fogadalmi templom „Tizenkét apostola.”

— A világháború után — folytatta Márton igazgatótanító — még nehezebb viszonyok közé került Feri. Senkisé nem vásárolt abban az időben képet, bármilyen művészi becsértéke volt is. Kénytelen volt olyan munkát vállalni, amihez nem kellett művészi készség és képesség, legfeljebb székely ezermesteres közügyesség. A szenvedő ország azonban csakhamar magáraeszmélt és lassan építőmunkába kezdett. Amikor a szegedi fogadalmi templom felépítésére került sor: a dekorációs munkálatokkal megbízott Feri most már magára talált ismét. Belevethette felgyülemlett szárnyait művészi energiáját a templomot díszítő „Tizenkét apos-

tol” címén ismert, sokak által megcsodált, örökbecsű alkotásba.

— Márton Ferenc, úgy tudom, nemcsak híres festőművész és grafikus volt, hanem országosan elismert, több pályadíjat nyert szobrászművész is.

Sorozatos sikerek a szobrászat és újságírás terén.

— Igen. Az ugyancsak csíki, gyergyóditrói származású Siklódy Lőrinc elismert székelyszobrászművész biztatására fogott vésőt bátyám. Azzal is, mint esetjével, igazán nagy, országos hírvételek sikereket aratott.

Ő készítette el — többek között — a kecskeméti Katona József emlékmű Petur bánját, a rákoskeresztúri hősök emlékművét. Azonban a szobrászatban mégis egyik legnagyobb alkotása a Siklódy Lőrinc szobrászművésszel közösen elkészített budapesti első népfelkelő ezred örökbecsű hősi emlékműve. Ez, a Duna balpartján, a Várház-téren hirdeti a két székely művész kirobbanó, lendületes művészi alkotóképességét. Bátyám és Siklódy 107 pályázó közül nyerték el az első pályadíjat. A kivittel is őket bízták meg.

Ugyancsak nagy sikere volt bátyámnak a Magyar Képzőművészeti Társulat budapesti, tavalyi téli tárlatán is. Általános feltűnést keltett a debreceni honvédek emlékműve. Ez a nagyszabású szobor egyetlen alakot, egy honvédet ábrázol, azonban végtelen egyszerűségében is csodálatos kifejezője a magyar gondolatnak, akaratnak. Nem hiába ott feküdt Feri bátyám is a doberdói lövészárokhban és vé-

30—40 millió leire értékelik a hagyatékot

A nagy művész egyetlen fia 18 éves. Hetedik gimnáziumot végezte.

— Mi történik a felbecsülhetetlen művészi hagyatékával?

— Az illetékes hatóságok — adja meg a felvilágosítást Márton Mihály —, amíg ott tartózkodtam Pesten, a leltározást még nem ejtették meg. Sem gyám kinevezéséről nem intézkedtek. Egyébként 30—40 millió leire becsülik szakértők a hagyatékot. Ennek értékesebb műpéldányai megfelelő biztonságban vannak a Képzőművészeti Társulat kiállítási termeiben, más intézmények, egyesületek helyiségeiben úgy, hogy elkallódásnak kitéve nincsenek. Bátyám házvezetőnője elutazott felsőmagyarországi falujába. Annyi pénzt gyűjtött össze, hogy házat akar venni. A fiatal Feri Zakor unokaöcsém pedig tengerentúli útra szeretne menni. Nagyon kalandos természetű. Legalább átmenetileg megszedítette a nagy örökség.

A hagyatékából, természetesen, miután végrendelet nincs, részesedünk mi testvérek is. Ragaszkodom a családi vonatkozású képekhez, — ezek miniket illetnek és a rokonságot. Ragaszkodom ahhoz is, hogy a „Gátkötő székelyek”, vagy az „Erdőirtás Csikországhban” ajándékképpen a Csíki Székely Múzeumba kerüljön, Feri emlékének megőrkítésére.

XI. Pius pápa és Mussolini portréja a hagyatékban.

— Van Feri bátyámnak — folytatja az igazgatótanító — XI. Pius pápáról és Mussoliniról is portréja. Római tartózkodása alatt készítette. Hatalmas összeget ígérték érte diplomáciai úton, azonban Feri életében — bár nagy nélkülözések között élt — soha semmi pénzért nem volt haj-

gigélte a pokoli harcok és borzalmak minden kínját, szenvedését, mert hősi emlékműveiben a világszerte elismert magyar katonai erőnyeket, vitézséget örökítette meg olyan művészettel, mint előtte senki más. 109 pályázó közül nyerte el az első díjat.

A szobrot, bronza öntve — elnyerte a Képzőművészeti Társulat Röck Szilárd nagydíját is — már felállították Debrecenben. Ott is hirdeti a székely nagyvonalú, sajátos stílusú, kifejező, alkotó művészetet.

— Márton Ferenc — úgy tudom — nemcsak az eseteknek és vésőnek, hanem a tollnak is avatott mestere volt.

— Igen. Az „Uj Magyarország”-nak volt belső munkatársa „Ferbácsi” —, ahogyan mindenki hívta ősz haja miatt. Igen nagy népszerűségnek örvendett az újságíró- és művész társadalomban. Elmondhatom, ellenségei nem voltak, csak tisztelői és barátai. Minden írásában a távoli Székelyföld szeretete és utána való epekedés izzott. Egyébként rossz levélíró volt. Alig két-három levelet írt évente haza.

A szíve ölte meg.

Márton Ferenc ízig-veéig havasalji székely ember volt. Benne volt a hegylakó erdélyi lélek minden rapszódikussága. Gondolkodásában, alkotásában, beszédében, mozdulataiban és szórakozásaiban is székelynek maradt, június 8-án bekövetkezett haláláig. A fővárosi művész társadalommal való érintkezése sem tudta kivetkőztetni ebből. Rajongásig szerette fáját. Székely testvéreiről mindenre képes volt. Több előkelő képzőművészeti, társadalmi és kulturális egyesületnek tagja volt, de legbüszkébb volt mégis a hargitaalji jelképes székely falu községi bírói tiszttségére. Halála előtt is székely összejövetelre készült, mikor hirtelen összesett és minden szenvedés nélkül nyomban meghalt. Szívkoszorúrepedés ölte meg távol szűkebb hazájától, melyet annyira szeretett és ahová öröklé visszavágyott, az öreg Hargita aljában küzködő székely testvérei körébe... Addig fütötték, lelkesítették fantáziája fáklalángjai magasztos eszméért, addig aggódott a fajtája jövőjén, míg a belső tűz 56 éves korában, még alkotó és munkaképes korában felemészette.

A főváros díszsírhellyel tisztelte meg a nagy székely művészt.

— Temetésén — folytatta Márton Mihály — nem tudtam megjelenni, bár öt napot vártak rám. A táviratot innen vjszakébesítették, hogy „ismeretlen” vagyok Csikszentgyörgyön. Őt órával a temetés után érkeztem Pestre.

Fényképek kerülnek elé a temetésről. Csupa virág, koszorú a gyászkocsi. Közéleti, katonai és művészi előkelőségek hozták el a kegyelet, tisztelet, nagyrabecsülés és szeretet utolsó megnyilvánulását. A gyászkocsi mögött közvetlen a művész fia: Márton Ferenc Zakor és házvezetőnője halad mély gyászban. Utána végeláthatatlan sorokban székelyruhás ifjak, férfiak, nők, katonatisztek, polgárok tömege...

landó megválni egyetlen művétől sem, ami nagyon a lelkéhez nőtt.

Márton Mihály megmutatta a nagy művész által neki ajándékozott pompás, eredeti képeket, rajzokat, portrékat, vázlatokat. Valóságos tárlat van a székely szobákban. Kegyelettel szemléljük a műértékben folyton emelkedő rajzokat, munkákat... A nagy művész nemes, szép lelke, emléke közénk lopózott egy pillanatra... Hazatért a szülőfaluba... Önkéntelenül felsóhajtunk, micsoda munkásságot tudott volna eddiggi sikerein felül, kifejtetni, ha ő is, mint Anteus, lába alatt érezhette volna szülőföldjének talaját, az anyaföldet és meg nem öli a szíve ilyen hirtelenül!

Kint, a nyitott ablakon át idelátszanak a közeli erdő fenyevesei. Suttogva, bólogatva mesélik egymás között a szomorú hírt: meghalt egy igazi nagy székely, aki művészi hivatását maradéktalanul betöltötte ezen a földön anélkül, hogy csodás alkotó művészetének gyümölcseit élvezhette volna...

Most jelent meg

Dr. Bíró Vencel:

Gr. Mailáth G. Károly
erdélyi r. kath. püspök életrajza

Ara 200 lei.

Megrendelhető a Magyar Lapok kiadóhivatala útján.

Ó. K. B.

Az angol politikus —
kémiai alkatrészekre bontva

A gentleman kívül és belül

Még mindig erősen mozgásban vannak azok a hullámok, amelyeket a tegnap még szövetséges francia hajóraj elleni angol támadás viharzása a világ közvéleményében lendületbe hozott. Az érdeklődésnek ez a szokatlanul hosszú ideig tartó hullámmása is mutatja, mennyire rendkívüli, a világtörténelemben szinte példátlanul álló eseményről állunk szemben. Még jobban növeli az események fölötti — többnyire méltatlankodó — csodálkozást az a győzelmi harsona, amellyel az angol politikai élet és sajtó ezt a nem mindennapi cselekedetet ünnepli. A *Daily Mail* ebben az ünneplésben odáig megy, hogy a történelekről így ír: „A francia hajóraj elleni akció, melyhez nagymértékű erkölcsi bátorság kellett, egy nagy ember szép gesztusa volt.”

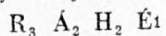
A teljesen érdektelen, távoli figyelő kövé mered, csodálkozik és önkéntelenül ajkára toluca a kérdés: Hogyan egyeztethető össze mindez a híres angol „gentlemanlike”-vel?

Ha erre feleletet akarunk kapni, tisztába kell jönnünk mindenekelőtt azzal, hogy mit fed tulajdonképpen ez a fogalom. Nem nálunk, ahol megvan ennek a szónak a maga sajátosan magyar értelmezése, hanem Angliában, ahol e fogalom bölcsője ringott.

Mielőtt továbbmennénk, azt is le kell szögeznünk, hogy más az a gentlemanlike, amely a tágabb értelemben vett angol nemzetre jellemző és más az, amit a legfelső réteg, főként pedig a politikai élet teremtett ki. Az alábbiakban tehát nem magáról az angol nemzetről, hanem egyetlen rétegről, főként pedig a politikusokról lesz szó a „gentleman” fogalmának boncolgatásánál, mely fogalom — mint látni fogjuk, — ebben az értelmezésében egyáltalában nem hozható összefüggésbe a cselekvések belső rugóival. S ezzel már mintegy meg is feleltünk a fentebb fejtett kérdésre.

A nagy angol írók — Dickens és Wells — maguk is élesen bíráló képet festenek egyes műveikben a nemesebb és igazi értelemben vett angol „gentlemanlike”-nak a felsőbb néhány ezer és a politikai élet által kifejlesztett s immár uralkodóvá tett, kevésbé rokonszenves vonásairól, mely vonások azután a vezetőrétegeket szívesen majmoló tömegek arculatán — képmutatással torzulnak.

Lin Yutang, a játékosan bölcselő kínai író, egészen egyéni módon, kémiai képletekkel határozza meg a világ nagy — és általa jól ismert — nemzeteinek jellemét. Egy-egy nemzeti jellem összetevői: — az ő bölcselése szerint, amit ő maga „általános formulának” nevez, — a realizmus, idealizmus, vagyis álmódosítás, humorérzék és érzékenység az étellel és természettel szemben. Ezzel a bölcseléssel az angol ember (s miután a nemzet az egyes emberekből tevődik össze: az angol nemzet) kémiai képletét így állítja fel:

vagyis 3 alkatrész Realizmus, 2 alkatrész Álmódosítás, azaz Idealizmus, 2 alkatrész Humor és 1 alkatrész Érzékenység. A számok jelentése: 3 = nagy, 2 = meglehetősen, 1 = csekély.)

Azzal kapcsolatban, hogy az „Érzékenységet”, mint jellemalkatrészt, az angolnál ilyen alacsony értékben jelölte meg, a kínai ember felülmúlhatatlan udvariasságával már eleve így védekezik:

„Hogy mondhasam meg én, vajjon az angol egyáltalában érez-e valamit, — örömet, boldogságot, haragot, elégedettséget, — amikor köti magát ahhoz, hogy minden alkalommal érzéktelennek mutassa magát?”

Ha most ebből a tételből kiindulva, tovább hatolunk a dolgok mélyére, azt tapasztaljuk, hogy ez a csökkentett arányú érzékenység, illetve — talán jobb így a meghatározás: látszólagos érzéktelenség is egyik igen fontos alkotó eleme, sőt követelménye annak, amit angol értelemben „gentlemanlike”-nak neveznek.

Graf Pückler, német diplomata, aki ilyen minőségben hosszú éveket töltött Londonban, illetve Angliában s bő alkalmat nyílt az angol ember, még inkább: az angol „gentleman” tanulmányozására és alapos megismerésére. „Einflussreiche Engländer” című művében „Das Idealbild” cím alatt kü-

lön fejezetet szentel az angol értelemben vett „gentleman”, mint eszménykép meghatározásának.

Mi, és a nem angolok általában, a „gentleman” alatt egy előkelő becsület-lovagot képzelünk el. Pückler szerint Angliában ennek a fogalomnak egészen más a lényege. A szigetországban az számít gentleman-nek, aki bizonyos külső magatartást megőriz, s akinek fontos ismertető jele az önuralom. Érzelmét sohasem engedti kifejezésre jutni (lásd Lin Yutang képletét!) szenvedélyeit, vérmérsékletét, érvényesülési vágyát, hiúságát szigorú korlátok közé szorítja. Nagyon keveset beszél, s ha beszél, olyan halkán teszi, hogy könnyen előfordul: nem érted meg, mit mond. Ha megérted szavait, akkor is csak a szavakat értetted, a lényegget nem; továbbra sem tudod, hogy miként vélekedik, mert mindig bizonytalanul fejezi ki magát, nehogy „botrányos magabiztosság” látszatát keltesse. Ha pedig valamilyen „csoda” folytán mégis sikerült megtudnod, mint vélekedik, úgy el lehetesz rá készülni, hogy egyáltalában nem az a véleménye, amit neked mondott, hanem csupán udvariasságból, vagy más, a gentlemanlike-ből eredő mélyebb okok folytán vélekedett így.

A halk beszéd parancsa egyes klubokban már valóságos beszéd-tilalomná fajult. E klubok termeiben érzi magát elemében a gentleman! Itt semmi sincs, ami kísértésbe hozhatná, hogy egy-két szóval netalán vétsen a gentlemanlike szigorú szabályai ellen. Természetesen, Angliában is találni olyanokat — öreg katonák között, — akik igen hangosan beszélnek és mégis gentleman-nek számítanak. Őket hivatásuk mentesíti a gentlemanlike halkbeszédet előíró szabályai alól, mert foglalkozásuk kommandó-hangot követel. Mintegy pótszabályként megállapítható még, hogy gentleman-nek számítanak bizonyos hangos beszédű öreg urak is, ha — süketek.

Pückler szerint a fentebb leírt „gentlemanlike” igen fontos része az íratlan angol alkotmány-nak. Amint a gentlemanlike lényeges követelményei — mint láthattuk — inkább csak külsőségek, látszatok és nem belső értékek, úgy az angol politikában is csak a forma határoz és mindent, ami Angliában, vagy bárhol a nagy világban történik, az angol közvélemény és kormány aszerint ítél meg, hogy az hogyan, milyen formák között ment végbe. Ha valamilyen fejlődés az elismert és szilárd alapokon álló formák ellenére megy végbe, az ellen Angliában tiltakozni fognak még akkor is, ha egyébként tökéletesen egyetértenek vele. Egy képviselő igen találatos jellemezte ezt az álláspontot, amikor ezt mondotta:

— Egyáltalában nem tartozik a lehetetlenségek közé, hogy Anglia egy szép napon áttérjen a

NAGYON BÜNTETTSZ MÁR...

Nagyon büntetsz már, Istenem, betellett az én időm. És egyenlő a mérleg. Megtisztogattam magamat a büntől és mint az ostya, olyan fénylően fehérlek, Férgék rágták a lelmem és a testem, aszkéta voltam, magamat gyötörve. Magasra vágytam és százszor elestem, — így készülődtem, lásd, a sírgödörbe. Jöhetnek bombák, robbanhatnak gázak, a haláltól én semmikép se félek! Ha meghalok: az ég tiszta azúrján egygyel több lesz majd a magányos lélek.

De még élek, én Istenem! Még élek, s a boldogságnak csak a csücskét láttam. Te benned bízom: vezess már az útra, hol virág nyílik s nem izzó zsarát van! Ahol az iz nem válik keserűre, hol boldog dal kél, szerelem, kacaj van, ahol előmlik az élet derűje és friss forrásra lel cserepes ajkam... Hol megtalálom a vágy tiszta ágját. Hol felpattan egy lélek lezárt titka: s ahol a boldog lelkek sokaságát az én lelmem is szaporítja...

HUZELLA ÖDÖN.

A parányi ember...

a nagy természettel szembeszállva küzd a maga nyugtalan, kielégíthetetlen idegeivel és gyenge szervezettel. Bámulatos szívóssággal akarja meghódítani az egész világot. Pedig ráeszmélhetne arra, hogy ezáltal napról-napra kopik, romlik szervezete és észrevétlenül halad a megsemmisülés felé, mert nem bírja a nagy tempót képzeletének világával felvenni és előbb-utóbb a betegségek sorozata támadja meg szervezetének ellenálló képességét, u. m. ideges gyomorhaj, bélzavarok, epe- és májbetegedések, ideges álmatlanság, szédülések és hevülések.

A világhírű amerikai „GASTRO-D”, amely egy nemrégiben felfedezett gyógynövény kivonatából készül, súlyos gyomor- és bélbajok esetében kitűnő eredményeket adott és amelyek gyógyítását úgy külföldi, mint beiföldi orvosok szaklapok elismerően méltatják.

„GASTRO-D.” kapható gyógyszerárakban és drogériákban vagy postán megrendelhető 162 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

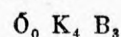
kommunista rendszerre, feltéve, hogy azt egy konzervatív kormány vezeti be.

Ez a felfogás, — mely előttünk összeegyeztethetetlennek látszik a fejlődés törvényeivel — szintén szemléltetően mutatja, hogy az angol mennyire ragaszkodik a külsőségekhez, a formaságokhoz, s azokat — mint ebben az esetben is, — főlébe helyezi a lényegnek. Ez a felfogás pedig már közel áll ahhoz, ami — mint fentebb említettük, — a közönséges használathoz már képmutatás formájában jelentkezik.

Pückler megfigyelése szerint az angol gentleman erényei közé tartozik a fentiekben kívül a — bizalmatlanság is. Az angol politikusnak, parlamentnek, — aki egyszersmind gentleman is — erre előre föl kell készülnie. — Az eddig elmondottakból most már önként következik, hogy azt a politikus, aki kiváló szónoki képességgel rendelkezik, már eleve bizalmatlansággal fogadják, bármilyen szilárd valóságápolon álljon is mindaz, amit előad, távol minden szónoki szemfényvesztéstől, zsonglorködéstől. Az úgynevezett „ragyogó koponyának” tehát, ha „szerencsétlenségére” még pompás szónoki képességgel is rendelkezik, amennyire csak lehet, el kell rejtenie csillogó képességeit. Meg kell tanulnia egészen egyszerűen beszélni — szűkség esetén dadogni, — hogy a maga dolgában minél bizonytalanabbnak lássék s általában minden tőrem alkalmazkodnia kell a gentlemanlike fentebb vázolt szabályaihoz. Szóval: sohasem szabad azt a látszatot keltenie, hogy tud valamit. Egy képviselő például az alsóházban sohasem állíthat valamit teljes határozottsággal. Sőt, mennél szilárdabb alapon áll mondanivalója, mennél biztosabb a maga dolgában, annál ingadozóbbnak kell lennie az előadás módjában. Mert az alsóház csak olyan következtetést fogad el, amit a beszéd végén ő maga von le. Ahelyett tehát, hogy megállapítaná: esik az eső, — az okos képviselő a mélyen ceüngő fellegetek, nedves utcákat, az imbolygó esernyőerdőket, s fröcskölő pocolyákat festi le, s végül fölteszi magának a kérdést: vajjon mi lehet mindennek az oka? — Esik az eső! — állapítja meg ilyen esetben az alsóház egyhangulag és örömmel.

Ez a furcsa alakoskodás gyökeret vert a mindennapi életben is. Ha például egy angoltól az utcán valaki egy másik utca iránt érdeklődik, az angol, még ha határozottan és kétséget kizáróan ismeri is a kérdéselt utcát, rendszeren így felel: „azt hiszem, itt és itt van.” Ha egyenesen határozott választ adna, nem hinnének neki és inkább mástól kérdeznék meg...

Ha mi most, Pückler megfigyeléseinek ismerete alapján, s a fentebb idézett kínai író módszerét követve, az angol politikai életben kifejlesztett gentlemanlike kémiai képletét akarunk felállítani, az valahogyan így festene:

vagyis: semmi Öszinteség, 4 alkatrész Képmutatás, 3 alkatrész Bizalmatlanság.

Alapjában véve csupa negatívumok.

Ez a gentlemanlike pedig bizonyára nem azonos azzal az igazi értelemben vett gentlemanlike-vel, amelyet mi ismerünk, s amelynek szülőhazája végeredményben mégis csak — Anglia.

Fodor Viola.

Mi lesz Irországgal?

Irta: Csiszár Béla

1.

Tavaly ilyenkor, egy szelid nyári alkonyon együtt ültünk a párizsi La Coupole kávéházban egy tarka nemzetközi társasággal. A társaságban volt angol, francia, német, jugoszláv, olasz, dán és svájci s természetesen több magyar is. Egy ír is volt közöttük. Jellegzetes fiatal ember volt, társai azt mondták róla, hogy kitűnő etnografus és elsőrangú publicista. Éjszél felé egyedül maradtunk az ír etnografussal és egy angol botanikussal.

Az angol nem tudott franciául, se németül, így csak nagyjából maga elé nézett és valami együgyű hazai dalt dúdolt. Ma se tudom, miért maradt velünk az asztaltársaságból. Talán lusta volt hazamenni. Ő maradt végül is egyedül a La Coupole terraszán, amikor éjfél után az írrel, aki kitűnően beszélt franciául, felkerekedtünk, hogy még egy rövid sétát tegyünk a Closerie des Lilas felé.

A háborúról beszélgettünk, amely már egyre jobban éreztette morálját a távolból.

— Ó, a Zöld sziget, a mi szép Irországunk! — mondta magabiztos, nyugodt hangon ír ismerősöm. — Ha kitörne is a háború, a mi smaragdözlöd szigetünket akkor se fenyegetné veszély. Mi a szó szoros értelmében Anglia háta mögött vagyunk. Ki támadna meg bennünket? A németek? Ők valószínűleg a legkevésbé. Akkor tán az angolok? Róluk még könnyebben feltételezhető, bár azt hiszem, ezt kétszer is meggondolnák. Egy ír-ellenes támadás olyan gyűlölet- és terrorhullámot indítana el az angolok ellen, aminek leláthatatlan következményei volnának. Irország különben is már félezer éve bebizonyította, hogy nem fél az angoloktól. Minden jel arra vall azonban, hogy az új európai háború ismét elkerül bennünket.

Igy beszélt ír ismerősöm tavaly ilyenkor s ma Irországnak egyetlen gondja, hogyan hártsa el a fenyegető háborút. Az ír kormány egyik tagja a minap jelentette ki, hogy a háború Irország kapuin dörömböl és nem tudni, a hadviselő felek nem ír földön vívják-e meg az angliai nagy csata első menetét. Az írek most lázasan fegyverkeznek s noha haderejük nem a legnagyobb, bátorságuk annál inkább s keményen hangoztatják, hogy bárkivel szemben felveszik a harcot.

2.

Irország éppen azért került az angliai háborúval kapcsolatban a keringő és kósza hírek középpontjába, mivel Anglia hátszárnya.

Területe Anglia felé nyílt. Ez a terület kiválóan alkalmas a nyugati angol partvidék zár alá vételére és a brit-amerikai hajóutak ellenőrzésére. Akié az ír sziget, az uralkodik a délnyugati angol-partokat összekötő Szent György-csatornán és az északnyugati bejáró, az Északi-csatorna felett, amelyek nagyfotosszerű angol ipari és kikötővárosok egész sorához vezetnek. Érthető tehát, ha

Anglia minden áron arra törekszik, hogy biztosítsa magának az írek semlegességét, illetve, hogy ezt a semlegességet ömaga biztosíthassa és „védhesse meg”. Mindaddig azonban minden sürgetés, tanács, kérés és rábeszélés megtört az írek ellenállásán.

Hiába fordult az angol kormány több ízben közvetlenül is Dublinhoz, onnan állhatatosan az volt a felelet, hogy Irország szabad állam és maga akarja megvédeni területét. Nem jártak sikerrel azok a tárgyalások sem, amelyeket Észak-Irország kezdeményezett ugyanabban a tárgyban. Irország attól tart, hogyha elfogadja Anglia védelmét, ezzel egyrészt feladja semlegességét és a német birodalomnak joga lesz ellenrendszabályokra, másrészt megsemmisülne az az önállóság és függetlenség, amelyet százados harcok után nagynehezen kiküzdött az angoloktól. Az írek szigorú semlegességükre most annál inkább vigyáznak, mert német részről július 12-én hivatalosan biztosították őket, hogy Németországnak érdeke az ír semlegesség és az ír államnak nincs mit tartania a német birodalomtól.

3.

Érdekes, hogy az ír népet még az sem tudta rábírnai az angol álláspontozóhoz való csatlakozásra, hogy megcsillogtatták előttük Észak-Irország visszacsatolását az ír államhoz. Ez régi fájó sebe Irországnak.

Az ír szigeten ugyanis két állam terül el: az ír szabad állam, amely a sziget 84 és Ulster, amely 16 százalékát foglalja el. Ez az utóbbi politikailag és gazdaságilag egyaránt a brit királysághoz tartozik. Lakói túlnyomórészt skótok és angolok, akikkel az ír őslakók egyszerű betolakodottaknak tekintenek. Érszébet király névvel korábban telepítették át őket Angliából a tömegesen legyilkolt ír lakosság pótlására. Ulster vagy Észak-Irország soha nem vett részt az ír függetlenségi harcokban, ellenkezőleg: mindent elkövetett, hogy ellensúlyozza azokat. Anglia oldalán állandóan szembefordult az ír követelésekkel s hiába volt az írek minden kapacitálása, nem voltak hajlandók csatlakozni mindmáig a független ír államhoz. Most azonban, hogy Anglia a nagy csata előtt áll, biztatására késznek nyilatkozott szorosabb együttműködésre lépni az Éirerel. De Valerák azonban ezen az áron nem hajlandók tárgyalni az együttműködésről.

Az angolok a 12. század óta igyekeznek beolvasztani és megtörni őket. Az írek 800 év óta harcolnak és ellen. Felkelés felkelést, megtorlás megtorlást ért. De az írek nem tágtítottak: vagy meghaltak, vagy kivándoroltak, de sem katolikus hitükből, sem politikai jogaikból nem voltak hajlandók engedni egy jótányit sem. Végül is az angolok belátták kudarcukat és fokról-fokra mind több engedményt kellett tenniök a vértanu ősök nemzetének.

Nehezen hihető, hogy most, annyi véres és fogsíkkorogató küzdelem után egykönnyen lemondanak az önállóságot jelentő semlegességéről. Nekik ez mindent jelent és mindennél becsesebb.

* A létért való küzdelemben gyakran hathatós segítségére van a dolgozó embernek egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz reggel éhgyomorra bevéve azért, mert ez gyorsan szabályozza a szellemi és testi munkaképességre olyan fontos bélműködést és anyagcserét. Kérdezze meg orvosát.

RÁDIÓ

VASARNAP, JULIUS 21.

București rövidhullámu adó. 6.45 Hírek. Radio Romania és Radio București. 9.30 Vallásos óra. Harangszó, majd istentisztelet közvetítés a patriarhatusi székesegyházból. 11.30 A hadsereg órája. 13.00 Időjelzés, vízállásjelentés, gazdasági és egészségügyi tanácsok, kulturális és művészeti hírek, látványosságok, rádióhírek, sportközlemények. 13.20 Grigoras Dinicu zenekarának hangversenye. 14.00 Hírek. 15.00 Közlemények. 15.15 Az „állam órájának” keretében Ap. Cuiea tart előadást az aratásról többek közreműködésével. Radio Romania. 19.50 Hírek magyar nyelven. Radio Romania és Radio București. Időjelzés, majd Const. Nioca előadása. 20.45 Hírek. 21.00 A rádió hangversenyzenekarának műsora. 21.00 14. Ion Borgovan: „A Szamoson” című lírai képeinek bemutatása. 2. Különböző énekszámok. 22.00 Hírek, sporteredmények. 22.00 Hírek német, olasz, francia és angol nyelven. 22.40—23.30 Szórakoztató hanglemek.

Budapest I. 9 Hanglemek. 9.45 Hírek. 10 Istentisztelet közvetítés. 13.30 Zenekari hangverseny. 14.45 Hírek. 15 Hanglemek. 16 Gazdasági előadás. 16.45 Cigányzene. 17.30 Felolvasás. 18 Hírek, előbb magyar, majd szlovák és ruszin nyelven. 18.15 Zenekari hangverseny. 19 Felolvasás. 19.35 Zenekari trio Csajkovszky műveket ad elő. 19.55 Felolvasás. 20.15 Hírek. 20.25 Operett előadás közvetítése a stúdióból. 22.40 Hírek, előbb magyar, majd szlovák és ruszin nyelven. 23.10 Cigányzene. 24 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 0.20 Táncklemek. 1.05 Hírek.

HÉTFŐ, JULIUS 22.

București rövidhullámu adó. 6.45 Hírek. Radio Romania és Radio București. 13.00 Időjelzés, vízállásjelentés, gazdasági és egészségügyi tanácsok, művészeti és kulturális hírek, rádióhírek, sportközlemények. 13.15 A Miha'u Viteazul gárdazred zenekarának hangversenye. 14.00 Hírek. 14.30 Különböző nemzetek válogatott népdalai (hanglemek). 15.00 Közlemények. Radio Romania. 19.50 Hírek magyar nyelven. 20.00 Gr. Periteanu „A román újjászületés” címen tart előadást. 20.15 Lovagkori zene (hanglemek). 20.40 Hírek. 21.00 Nagy zeneszerzők: Schubert. 1. Bevezető. II. Schubert lemezek. 22.00 Hírek. Sporthírek. 22.20 Hírek német, francia, olasz és angol nyelven. 22.40 Hegedűhangverseny. Közreműködők: Sandu Albu. 23.00—23.30 Válogatott Strauss, Millöcker és Lortzing lemezek.

Budapest I. 8 Hírek, majd hanglemek. 11 Hírek, utána felolvasás. 13.10 Balajka zene. 13.40 Hírek. 14.30 Szórakoztató hangverseny. 15.30 Hírek. 17.15 Felolvasás. 17.45 Hírek. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15 Hegedűhangverseny. 18.45 Felolvasás. 19.15 Magyar melódiák. 20.15 Hírek. 20.25 Hanglemek. 20.40 Szavabest. 21 Zenekari hangverseny. 22.40 Hírek magyar majd szlovák és ruszin nyelven. 23.10 Táncklemek. 24 Hírek német, olasz, francia angol és esperantó nyelven. 0.25 Cigányzene. 1.05 Hírek

KEDD, JULIUS 23.

București rövidhullámu adó. 6.45 Hírek. Radio Romania és Radio București. 13.00 Időjelzés, vízállásjelentés, gazdasági és egészségügyi tanácsok, művészeti és kulturális hírek, rádióhírek, sportközlemények. 13.15 Román népdalok. 14.30 Román nemzeti zene. 14.00 Hírek. 14.30 Aurel Alexandrescu beszarabiai román népdalokat énekel. 14.45 N. Cucu xilofon hangversenye. 15.00 Közlemények. Radio Romania 19.50 Hírek magyar nyelven. Radio Romania és Radio București 20.00 Időjelzés, majd Mihail Sadoveanu tart előadást a Duna deltájáról. 20.15 Világhírű énekesek (hanglemek). 20.40 Hírek. 21.00 A rádió szimfonikus zenekarának hangversenye. Vezényel Th. Rogalszky. 22.00 Hírek, sporthírek. 22.20 Hírek francia, német, angol és olasz nyelven. 22.40 Sasu Nicoara világhírű dalokat énekel. 23.00—23.30 Válogatott lemezek Planquette, Lecoque és Suppé műveiből.

Budapest I. 8 Hírek, majd hanglemek. 11 Hírek, majd utána felolvasás. 13.10 Hanglemek. 13.40 Hírek. 14.30 Jazz zene. 17.15 Felolvasás. 17.45 Hírek. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15 Cigányzene. 18.55 Felolvasás. 19.15 Zenekari hangverseny. 20.15 Hírek. 20.25 Bécsi zene. 20.45 Felolvasás. 21.15 Zongorahangverseny. A műsoron Beethoven művek szerepelnek. 21.45 Hangjáték közvetítés a stúdióból. 22.40 Hírek előbb magyar majd szlovák és ruszin nyelven. 23.10 Cigányzene. 24 Hírek német, olasz, francia és angol nyelven. 0.20 Strauss hangverseny. 1.05 Hírek.

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik. Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel. (Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, telefon, stb.) Polgári szálló — polgári árak!

A francia menekülés drámája

Naplójegyzetek az összeomlás országútján

II.

Szombat, június 15. Dél előtt tíz óra van. Már tizenkét órája egyazon ponton vesztegelünk, valami két kilométerre Sullytól, vagyis másfél kilométerre a Loire-hídtól. Igyekszem összeállítani magamban mindazt, ami péntek reggel óta történt. Nincs idő szavakat keresni. Minden szó értelmét ösztörszerűen kellene felfokozni, hogy bár megközelítőleg essetelmi tudjam azt a poklot, amelyben negyven órája forgolódunk.

Pénteken, tehát tegnap reggel a bellegardei mezőn hidegtől meggémberedve ébredtem fel. Hajnali három óra körül lehetett az idő, mert keleten szinesedett már az ég alja. Nyugati irányból, Orléans felől heves ágyúdörej. Felköltöttem a feleségem, aki ülve aludt a kocsiában. Egy ember, aki mellettem aludt el a mezőn, megszólított. Egy orléans-i bórúru utazó volt. Tőle tudtam meg, hogy Orléans-t kiürítették. Hogy két napi tébolyult menekülés után hogyan érkezett a bellegardei mezőre, azt nem tudta nekem megmagyarázni.

Ez a gyakorlati gondolkodású és rokonszenves ember a következő javaslatot tette nekem: Ha az ő hat liter benzint és az én négy liter benzintem összetöltjük és az egyik gépkocsit a másikhoz kötjük, akkor tíz liter benzinnel átjutunk a sully-i Loire-hídon. Rögtön elfogadta a javaslatát. Én vezettem az első autót, a másodikba, amelyet kötéllal kötöttünk az enyémhez, az orléans-i úgnök felesége ült, a leánya és egy 15 hónapos gyermek. Pompás kislegény. Még két párizsi gyárimunkásnőt vettünk fel, akik gyalog jöttek a fővárostól Bellagardeig. Meztírláb voltak és az út véresre törte a lábukat. Lőszergyárunk igazgatója kiadta a parancsot, hogy minden munkás és alkalmazott saját eszközeivel utazzék Clermond-Ferrandba és 48 óra alatt ott álljon munkába ismét.

Reggel négy órakor kezdődött meg az örületés tánc. A Sully felé vezető utat katonai gépkocsik, minden kaliberű ágyúk, menetelő csapatok, magánautók, parasztszekerek, kerékpárok és kézikocsik annyira eltorlaszolták, hogy még a gyalogszerrel utazó menekültek se tudták átküzdeni imagukat közöttük. Mint már tegnap délután, ma is kora hajnal óta erdei utakon, ösvényeken, mezőkön és szántóföldeken át falusiak hosszú karavánjai érkeztek. A Loire-vidék menekültjei. Rőzönlöttek az útra, amely pedig már csordultig volt emberrel, járművel, állattal. És most megrekedt az egész. Polgári lakosság és katonaság egyaránt.

Falusiak beszélték nekem, hogy a gieni és a montargisi Loire-hídnál még szörnyűbb állapotok vannak. Tízórai hiábavaló várakozás után néhány ezer magánautó, katonai gépkocsi, tank, lofogató kocsi és több tízezer gyalogszerrel menekülő ember mégis elhatározta, hogy Giennél kíséri meg az átkelést. Egy mezei úton indult el ez az áradat és engem is magával sodort. De alig egy kilométernyi előretörés után már összeomlott a vállalkozás. Az orléans-i kocsi a hűtőm elé került az általános zűrzavarban és késő délután lett, mire vissza tudunk vergődni az országútra.

Három napja voltunk már elzárva a világtól. Csak egy-egy katonától tudtunk értesüléseket szerezni, akik négy-öt hadseregből, a Szajnától a Sommetől, a Marnétól, Párizs, Amiens, Reims alól kerültek ide, össze-vissza keveredve. Három napja nem láttak már tábort konyhát, nem látták tisztjeiket és hanyathomlok menekültek valamennyien. Feltartóztató ütközet készül a Loiretől délre? — kérdeztem őket. A katonák kinevettek. Hogy is képzelek ilyesmit. Csak most láttam a francia vereséget egész mérhetetlen nagyságában.

Estefelé elkeveredtek a katonák köztünk, polgári menekültek között. Ekkor tetőpontjára ért a zűrzavar. A kerékpárosok és a gyalog menekülők felmásztak az ágyúkra és a löszerkocsikra. Akinek nem volt több benzine, egy-egy ágyúhoz vagy szanitétkocsinhoz kötötte autóját. Csak nagy időközben sikerült egy-egy kocsihossznyit előbbre jutni, de csak azért, mert minduntalan akadtak autótulajdonosok vagy gépkocsivezetők, akik teljes lelki kimerültségükben a sáncahoz vezették, felbori-

tották kocsijukat s nem bánták már, történjék velük aminek történnie kell. Közben a katonaság és a polgári menekültek egyaránt állandóan menekettek küldöncöket, „földkerítőket” a loire-környéki gazdaságokba, hogy vizet és ennyit hozzanak onnan. Ezek rendszerint üres kézzel tértek vissza.

S mégis százak és százak indulata el minduntalan ugyanezzel a reménnyel. Sicszálott az éj. Rettenetes éjszaka. A menekültek áradata és a felbomlott hadosztályok egyre szörnyűbb zűrzavarban keveredtek össze. Homéroszi tusakodás volt. Igazi pokol. Tizenegy óráig. Éjjel után egy óráig körülbelül egy kilométernyit jutottak előbbre összekötözött autójuk, anélkül, hogy motort bár egyszer is begyújtott volna.

A távolból elém tárul a Loire-síkság. Jobbra feltűnnek a saint-benoiti bazilika körvenaljai, amelyben az orléans-i szűz imádkozott. Ha Jeanne d'Arc ezeket a vert seregeket, ezt a borzalmas nyomorúságot, ezt a döbbenetes drámát látná...

Vasárnap, június 16. Délután négy óra van. Fél órával ezelőtt ébredtem fel halálhoz hasonló mély álomból. Az ég tündöklően kék fölöttünk, igazi vasárnapi ég. Egy erdő szélén fekszem, egy nagy tölgyfa alatt, a Loiretől körülbelül 40 kilométerre délre.

Sully városkában, a Loire-hídon innen, amelyen négy órával ezelőtt mentünk át, a fosztogató hadsereg csokoládét, szardiniát és néhány pár papucsot dobott felénk. Az elmúlt éjszaka hófehérre öszült egy tincs a feleségem hajában. Még nem tudja. Ütörem lázasan ver, szédült a fejem. Megkísérlem pontosan feljegyezni, ami történt.

Az elmúlt pokoli éjszakán a menekülő hadseregnek, becslesem szerint, 3-400 ezer ember öszlött el mellettünk. A menekülők száma pedig, akik tegnap a Loire hídján előtt torlódtak, bizonyára meghaladta a négy-ötszáz ezer embert.

Tegnap déltájban szakítottam felbe feljegyzéseimet. Akkor körülbelül két kilométerre voltam a megváltó Loire-hídtól. A tegnapi délután folyamán és egész éjszaka ma reggel 10 óráig összesen 500 menekült sem kelhetett át a Loire-hídon, mert tisztetek és szuronyt szegezve álló katonák örködtek a hídfőnél. Az volt a parancsuk, hogy előbb a hadseregnek és a hadianyagnak kell a hídon átjutnia.

A menekülők áradata vad khaosba oldódott fel. Én egész éjjel kitarítottam kocsim kormánykereke mellett.

Leírhatatlan, ahogy szemünk előtt vonultak a hídon át a menekülő hadseregek. Teljes húsz óráig tartott ez a színjáték, amely egyesített magában tragikomikus, groteszk, megdöbbentő és hősi elemeket, mint egy rossz mozarab. Nehéz elképzelni is: Rengeteg teherkocsi ágyúval, löszeres ládákkal, telefonszerelvényekkel, hátizsákokkal, fegyverekkel, szögesdróttal, — a tetejükben néhány marokkói katona s vagy harminc nevető és síró gyermek. Aztán 75 milliméteres ágyúk, legénység nélkül. Szanitétkocsik végtelen karavánjai sebesültekkel. A sárhányókon néhány polgári személy kapaszkodik kétségbeesetten. Párszáz néger, lopott kerékpáron. Megint szanitétkocsik. Sebesültek nyögése hallatszik. Óriási ágyúk, amelyek kíséző kocsiján a katonák mellett asszonyok ülnek, kik gyermekeiket szorítják keblükre. Löszerkocsik végtelen sora kígyózik, egyiken másikon egy frissen levágott birka, vagy boroshordó, pezsgőláda. Néhány tucat hatalmas párizsi autóbussz menekült gyermekekkel teletömve, köztük bakák, kerékpárok, géprészek... Tűzerek és lovasok gyalog gyakran bakancs nélkül, papucsokban vagy meztírláb. Vannak közöttük, akiknek kedvük van énekelni, másoknak a könnyeik potyognak. A legtöbben szürkék a portól, sártól, piszoktól s mind agyoncsigázottak. Van, aki alig vánszorog az úton s úgy viszi vállán fegyverét, mintha sok mázsás terhet cipelne. Egy légelhárító ágyún egy kislány ül karjaiban egy-egy újszülött kutyust szorongat. Ezeknél értékesebb menteni valót nem talált. Ismét teherautók hosszú sora következik, rajtuk toronymagasra felrakott ládákkal, bőröndökkel, motorkerékpárokkal, gépfegyverekkel, hátizsákokkal. Az egyik szanitétkocsiból nagy tehén dugta ki a fejét. Barátom, az életrevaló orléans-i úgnök, gyorsan felkapaszkodott s hamar fejt belőle egy kis tejet, tizenöthónapos kisfia számára egy főzőedénybe. Az országút por- és füstfelhőjébe borult. Vágni lehetett volna a levegőt. A menekültek idegessége percről-percre nőtt. A sötétség beállta előtt egy légelhárító ágyú állt meg mellettünk. Egy katona felállt rá, úgy tűnt fel, mintha tíz méternyire magaslott volna fel a szürkületben. Végnézett a menekülők tömegén s aztán ezt kiáltotta felénk:

— Barátaim! Az Isten szerelmére hagyjátok itt mindent és meneküljétek messze be a mezőre. Ha a német repülők jönnek, elvesztetek. Nem látjátok, hogy csak azért várakoztatnak itt benneteket, hogy minket, a hadsereget a repülőtámadások elől fedeztetek?

A hatás rettenetes volt. Felülről távoli motorzúgás hallatszott és percek múlva német repülő keringett fölöttünk. Irtózatos pánik tört ki. A katonák a mezőre rohantak az országútról. A menekült polgári személyek fehér zsebkendő tüztek ki, hisztérikus sikolyok hasogatták a levegőt. Néhány kocsi vezető felhasználta a zűrzavart, hogy besem-

HÁZTÚZNÉZÉS

Alljunk meg, nábob, itt a mesgyén!
Itt kezdődik a birtokod.
Persze: a másik vége hol van,
Azt nem látod, csak gondolod.

Nem panaszlom, hogy nékem és sok
Más millióknak itt a hon
Földjéből annyi sem jutott már,
Hol elfér egy szűk sírhalom.

A te ősed tán kapitány volt.
Enyém, lehet, csak közlegény,
De az biztos, hogy vér s verejték
Dolgában több volt az enyém.

Ha annyi földed lenne itt csak,
Mint ősed vérről öntöztött,
Hidd el, nem lenne sok különbség,
Sőt semmi tán kettőnk között.

En nem akarom, nehogy azt hidd,
Egy talpalatnyi földedet,
Habár földinyi sírnál több föld
Örökre tiéd sem lehet.

Ebből az ősi szerelemből
Kell jobb kornak fogannia
S te ha bölcs vagy
Leszol a vödnek jó ipa.

Pusztán azért beszélek hozzád,
Gondolom, tán megfontolod,
Szebb lesz, ha Ember, nem Halál oszti
Ki itt egyforma birtokot.

Ma igaz élet csak a sírkert,
És az élet a temető.
Nézz ide, hogy szakítja ketté
Hantodat is az öserő.

Értem, hogyne, fontosabb nőked,
Hogy szép ökreid legyenek.
Csakhogy értsd meg, mások is élnek
A földön most már. Emberek.

Nábob! Nagy úr! Nagy a te földed!
Tiéd? Nem! Nem is bírsz vele.
Hiszen bár két szemed kitágult,
Lelkedbe sosem fér bele.

A gémes kútból földed könnyét
Szép zsellér issza szomjasan.
Ő a barázdák völgyégye
S mátkájához mázsa van.

ŐSZ IVAN.

pószte magát a katonák menetébe és megkísérelje átjutni a hídon. De nem jutott messzire. A tömeg nem tűrte ezt az önkényességet, ezt a szabálytalan kiváltságélvezést. Bőszülten megrohanta a befurakodókat és nem törődve most már a légi veszéllyel, az autókat a bennülőkkal együtt az árokba borította.

Feleségemmel együtt a búzatáblában helyezkedtem el. A repülő felettünk zúgott el. De nem dobott bombát, nem lőtt reánk. Most magasabbra szállt a gép, a Loire felé kormányzott, aztán hirtelen zuhanórepülés a híd felé. Rettenetes robbanás, amit ezrek rémült sikoltozása követ. Az egész feltorlaszolt menekült-tábor és a hadsereg menetoszlopának emberei összekavarodva futkosnak a mezőn. De a híd épen maradt. Mint utóbb megtudtam, csak a középső pillért találta el a bomba. Egyetlen polgári személy se sérült meg. A német repülő még egy kört írt le az országút felett, aztán eltűnt északi irányban.

A katonáink szavai semmi kétséget se hagytak maguk után. Négy napja tart ez a szörnyű színház! És most kiderül, hogy fedezet gyanánt tartanak minket itt! A menekültek felháborodását magukévá tették a katonák is. Forradalmi hangulat uralkodott. De egy szülési fájdalom között jajgató asszonyt kellett gyorsan egy szanitécokocsiba vinnünk s ez elterelte a figyelmet. És aztán leszállt az éj.

Vasárnap, június 16. Este 9 óra. — Az országúton egész délután folyt a menekültek özönlése. Közben szétugrasztott csapatok maradványai haladtak el mellettünk. A katonák kértek minket, ne töltsük az országúton az éjszakát és segítettek nekünk autóinkat, — amelyekben egy csepp benzint se volt többé — mintegy 300 méterre az országúttól az erdő szélére tolni. Itt folytatnom feljegyzéseimet.

Újabb repülőtámadás a Loire hídja ellen. Számos bomba zuhant le közelünkben, amelyek meg is rongálták a hidat, de nem rombolták szét. Bombarobbanások közt, irtózatossággal virrasztottam éjjel utánig, mikor végre elnyomott az álmom.

Reggel a léghárító ágyúk dörgése ébresztett fel álomból. Elcinte futott, ki merre látott, de később megnyugtatólag hatott úgy a menekültekre, mint pedig a katonákra, hogy a bombák mind a híd felől feljebb száz méterre robbantak fel, gépfegyvertűzet pedig sohasem kaptunk.

Egyszer, egy újabb repülőtámadás után, amelyet a Loiretől délre gyülekező csapatok ellen intéztek a németek, az a hír terjedt el, hogy a német gépekből három ejtőernyős katona ugrott le. Erre ismét leírhatatlan pánik keletkezett. Ekkor már ismét az országúton voltam a két gépkocsival, parasztszekerek közé szorítva, amelyek ügyet se vetve a repülőtámadásra és a tisztek fenyegetőzéseire, nyugodtan haladtak a híd felé. Kocsim egy szekérbe akadt, amely magával vitte azt, de 400 méternyire a híd előtt ennek a sikeres előnyomulásnak is vége volt. A katonák azt tanácsolták nekünk, hogy hagyjuk el autóinkat és meneküljünk gyalog, mert a németek sarkunkban vannak már és a biztos halál vár reánk, ha itt maradunk. Erre még egy utolsó kétségbeesett kísérletet tettem, hogy benzint szerezzek. Valami 500 lépést siettem visszafelé s épp akkor haladtam el egy ház előtt, mikor egy lelőtt német ejtőernyőst vittek oda be. Szép, fiatal ember volt, szénfekete hajjal, magas homlokkal, szabályos arccal. Fejlődés ölte meg.

Mikor a kocsihoz visszatértem, orléans-i ügye-
ők barátom épp két kanna benzint öntött a kocsi-
csimba. „Nem te érted, vagy én értem tettem —
mondotta —, hanem az asszonyokért és a gyerme-
kekért.” Kiderült, hogy egy oldal álló löszerautó-
ból lopta...

Tíz óra felé komolyan méregbe jött a barátom. Csoporttól csoporthoz lépett és lázadást szított, hogy kieroszakolja: engedjenek minket át a hídon. Közben intett nekem, hogy álljak indulásra kézen. Aztán vagy huszadmaggammal, köztük marokos parasztok is, akik fütykösöket egyengettek a kezükben, odaállt a hídfőnél szolgálatot teljesítő tiszttel és elkezdett hadonászni és ordítózni, hogy túlharsogták a motorok zúgását is. Bizonytalanság, zűrzavar keletkezett. Ekkor megindítottam az autót, sikerült két ágyú közt egérutat nyernem, gázt neki... és pár pillanat alatt már a hídon robotgattam át. Sokszáz gépkocsi követte példámat. Két percre reá, hogy a tulsó parton voltunk, új repülőtámadás bombázta a hidat. Mi voltunk az utolsók, akiknek sikerült átkelnünk rajta.

Sullyban, amelyet már tegnap kiürítettek, megkiszabadulva fosztogatott a hadsereg...

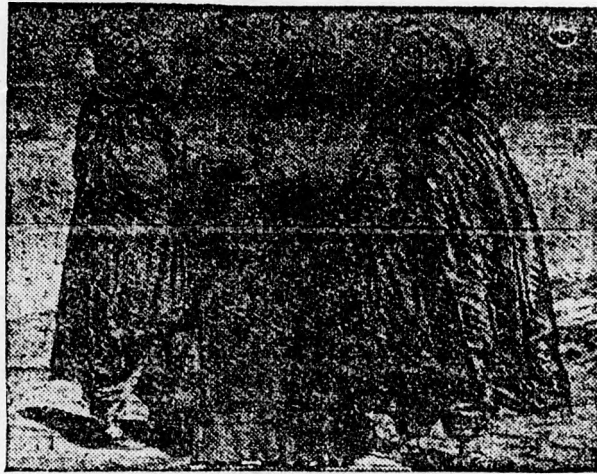
Tanger megszállása, a legsötétebb pasa és egy temesvári kishotel

Amikor nagyhatalmak kereskedelmi szerződést kötöttek a kalózzal.
Marokkó-láz Bécsben. — Tanger erődítményei: cukorból. — Kisfröccs
és a potrohos pasa

Hogyan jutott a „Marokkáner“ szálló és vendéglő
másiél évszázaddal ezelőtt különös elnevezéséhez

Temesvár. Saját tud. A világesemények során, amelyek gyors egymásutánban peregtek le, Tanger megszállására is sor került nemrégiben. A nemzetközinek nyilvánított területet spanyolok vették át — francia hírek szerint, állítólag előzetes francia hozzájárulás mellett. Ez az esemény a további nagy események bekövetkezése miatt nem vert fel valami nagy port, de eszembe jutott róla egy régi temesvári vendéglő és szálloda elnevezése. És eszembe jutott egy régi tangeri pasa nagy híre kapott bécsi szereplése...

... Sokszor bukkannak meglepő dolgokra, ha régi vendéglők különleges elnevezésének eredetét kutatjuk. Itt van minálunk a „Marokkáner.“ Em-

A tangeri pasa, akinek operettszerű bécsi látogatása emlékére nevezték el a temesvári szállót

beremlékezet óta mindig ez volt az elnevezése, s az ódon épület ma is ezt a feliratot viseli cégérül: „Hotel Marokkáner.“

Ott áll a gyárvárosi főtéren. Ugy tűnik, hogy elnevezése (magyarul „marokkói“) valami marokkói kapcsolatot kíván kifejezésre juttatni. De mi köze lehet a gyárvárosi kis szállónak és vendéglőnek Marokkóhoz?

Ott kell kezdenünk, hogy régen, valahányszor a bécsi befolyás felülkerekedett, magasrangú császári tisztek és hivatalnokok világában Kis-Bécsnek szerették nevezni Temesvárt. A lakosság is átvette volt az elnevezést, sőt későbbi időkben is szívesen élt vele, hogy ezzel is hangsúlyozza városának nagyvárosi mivoltát. Persze sokszor mintául szolgált bizonyos bécsi dolgok és sokan majmolták a bécsieket.

Ott kell folytatnunk a történetet, hogy időnként valamelyes „láz“ fogja el az embereket. Emlekezzünk csak vissza: amikor például az abesszín-kérdés időszerűvé vált annak idején, mindenfélét a négről, Abessziniáról neveztek el. Volt abesszín-nóta, abesszín-torta, abesszín-kalap.

Ilyenféle lázba hozta másfél évszázaddal ezelőtt a régi császárvárost valami marokkói küldöttség. 1783-ban érkezett ez a küldöttség Bécsbe s útjában mindenütt, de főként a császárvárosban halatlan „szenzációt“ keltett. Marokkó eladdig kalózállam volt. Egyes államok végül is megúnták hajójuk kifosztását. Erélyesen léptek fel, vagy „diplomáciai tárgyalások“ mezébe öltöztették a kalózzal való egyezkedést s „kereskedelmi szerződéseket“ címén íggyektek őket csengő arannyal, megymással kárpótolni, ha abbahagyják a kalózkodást. Marokkónak akkori hosszúnévü fejedelmével, Mohamed Ben Abd Allah Ben Ismael Chasin-nal sorra kötöttek szerződést Anglia, Svédország, Velence, Franciaország, Hollandia... S Marokkó ura végül

II. József udvarába is elküldte megbízottját, a tangeri pasát.

Mohamed Ben Abdil Melák — így hívták a pasát s a követség jövetelének híre hihetetlen lázba ejtette az olcsó mulatságra vágyó kedélyes bécsieket. Híre járt, hogy a pasa útközben megjelent a livornói színház előadásán s a páholyába érve annak párkányzatára telepedett s addig lóbálgatta lábait a nézőtér felett, míg csak le nem bukott. Löschenkohl, a bécsiek híres acélmetszője elébe utazott a küldöttségnek. Elkészítette a pasa rézmetszésű képét s azt a Kohlmarktön kirakatba rakta. Olyan csöndület támadt, hogy megakadt minden forgalom. Végre aztán rikácsoló török zenekar hangjai mellett bevonult a követség. Egész Bécs talpon volt. Lovas rendőröket kellett kirendelni s mégis igazi „hecc“ kerekedett. A csöcselék körülözönlötte a pasa hintáját s mindenki igyekezett a hátsó lépcsőn álló szerezcsenek meztelen lábikráit megcsipkedni. Tizenegy hétig tartott a komédia. A régi Bécsről szóló munkákban rengeteg az anekdota a marokkói küldöttség bécsi tartózkodásának részleteiről. Aztán írnak a császárnál való ünnepélyes fogadtatásról, meghívásokról, a pasa bizarr életmódjáról, naiv eseteiről, miegyéből. Megemlékeznek róla, hogy — a kor szokása szerint — a császári díszbéd alkalmával művészi cukorépménnyel kedveskedtek a pasának. Cukoranyagból, süteményből képezték ki Tangert minden erődítményével, kikötőjével... (Annakidején is, amikor — 1716-ban — Savoyai Jenő herceg Temesvárt foglalta el a törököktől, a bécsi díszbédében bemutatatták Temesvár várát, cukorból, süteményekből kiformalva.) Tanger erődítményei, kikötője cukorból... nemde kívánatos? Megemlékeznek a régi bécsi íráskor még a arról is, hogy a tangeri pasa igen rajongott a fagyaltért, de meg is járta, vele. És kihangsúlyozzák, hogy ézbontó „marokkóláz“ fogott el mindeneket: Pezzl, az akkori kedvelt író „Marokkói leveleket“ írt, gúnyiratok, versekét látták napvilágot, mindenféle árucikket, holmit „marokkóinak“ neveztek s akadt marokkói lánc, kesztyű, virsli, frizura, főkötő... Egy sereg bécsi kávéház, vendéglő bejárta főlé cégérül kiaggatták a tangeri pasa képét s azóta is akad egy Marokkánergasse, meg néhány Marokkáner-vendéglő. Sokkalta nagyobb szenzációt keltett akkoriban a Bécsbe érkezett marokkói követség, mint ma a nagy események sietve pergő filmjén a tangeri megszállás...

Misem természetesebb, hogy az akkori bécsi utazó Temesváron is mihamar létesült egy Marokkáner-szálló és vendéglő.

A mai Marokkáner a Gyárvárosban.

Ha egyszer Bécsben megvolt, úgy előkelő dolognak tartották, hogy itt is kreáljanak egyet.

Vajjon ki emlékszik ma már a Gyárvárosban Mohamed Ben Abdil Melák tangeri pasára? A vendégnek, aki egy kisfröccsre betér a kocsmába, van-e akár csak halvány fogalma is róla? És mégis az ő bécsi szereplése révén kapta elnevezését az a temesvári vendéglő és szálló. A pasa képével pedig — amely úgy ábrázolja őt, amint feketével szolgáltnak neki — nem tudunk eléggé betelni. Ez hát az a nagyság, akinek emlékét ma is hűségesen őrzik a temesvári vendéglő üzem?

A leírások szerint köpcös volt s a pasai tekintélyhez mérten potrohos. Szandálban járt és tenyérszűl szűl kardot hordott. S a követség valamennyi tagja között ő volt a legjelekebb.

A „legsötétebb“ tangeri pasa elfelejtett emléke elevenedett így fel, amint váratlanul a szemünkbe ötlött a gyárvárosi Marokkáner-szálló cégére — most, amikor a világesemények láncolatában Tanger is egy láncszemet jelentett...

Schiff Béla.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

ORADEA, II. KÁROLY KIRALY-UT 5. SZÁM.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450, negyedévre 225, egy óra 75 lel.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. — Egyes szám ára 20 fillér, — vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekkszámunk sz.: 80.037.

Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

SIDOROVICI ORSZÁGŐRFŐPARANCSNOK RÁDIÓSZÓZATA, Bucurestiből jelentik: Sidorovici országőrfőparancsnok vasárnap este 8 órakor rádióbeszédet intéz az országőrökhoz.

NEM FOGADNAK EL UJABB FELEKEZÉSI ATTERÉSEKRE VONATKOZÓ BEJELENTESEKET. Nagyvárad. Saját tud. Érdekes rendelet érkezett az ország anyakönyvi hivatalaihoz, így a nagyváradihoz is. E rendelkezés szerint a városi anyakönyvi hivatalok nem fogadhatnak el újabb felekezeti átterésekre vonatkozó bejelentéseket. Ez a rendelkezés kétségtelenül a zsidók kitérésére vonatkozik.

HÁZASSÁG. Nagy Rezső, a csíkszeredai római katolikus főgimnázium tanára. Szombaton. július 20-án délután, a főgimnázium kápolnájában tartotta esküvőjét György Babával, dr. György Gábor pénzügyigazgató és neje leányával. Az esketési szertartást dr. Csipak Lajos kanonok, szemináriumi régens végezte.

Elbocsátások a temesi helytartóság területén. Temesvár. Saját tud. A királyi helytartóság területén a közigazgatási szolgálatból hét tisztviselőt bocsátottak el azzal, hogy zsidó származásuk miatt nem vették fel őket a Nemzet Pártjába. Az elbocsátottak: Sándor Ernő mérnök Temestorontól megye műszaki főnöke, Bergfeld Szeréna hunyadmegyei tisztviselő, Wolf Agoston hunyadmegyei községi jegyző, Malländer Jenő és Roth Jakab szörényi községi jegyzők, Brasch Ernő temestorontól megyei jegyző. Elbocsátották végül Mezin Aurél temestorontól megyei községi jegyzőt is. Az elbocsátottak, hirtelen három havi fizetést kapnak végkielégítés gyanánt s a korhatár elérése után nyugdíjra emelhetnek igényt.

JELENTKEZZENEK A MOZGOSÍTÁSRA PARANCSOT MEG NEM KAPOTT ORVOSOK. A nagyváradi városi tisztifőorvosi hivatal a következő felhívást bocsátotta ki: Tekintettel arra, hogy igen sok orvos van, akinek mozgósítás esetére nincs beosztása sem a hadseregtől, sem pedig az egészségügyi minisztériumtól s így nem tudják, hogy hol jelentkezzenek, felhívjuk a város területén működő összes orvosokat, férfiakat és nőket, tekintet nélkül korukra, valamint arra, hogy magán-intézményeknél működnek, vagy csak magánpraxist folytatnak, hogy július 22—24-ig, délelőtt a hivatalos órák alatt jelentkezzenek a tisztifőorvosi hivatalban, bemutatván katonai helyzetüket igazoló irataikat is.

„Homokinség” Temesváron. Saját tud. Építészektől és építési vállalkozóktól álló küldöttség jelent meg a királyi helytartóságon. A küldöttség azt kérte, hogy tegyék szabaddá a bégai homokszedők bányáit, minthogy máshonnan nem tudnak homokot szállítani. A Temes homokszedőitől például, szállítási eszközök hiánya miatt nem lehet homokot hozni a városba. Ha azonban nem fogantatosítanak megfelelő intézkedéseket, hétfőn mindenféle építkezési munkát kénytelenek beszüntetni Temesváron s az épülőfélben lévő helytartósági palota további munkálatai is megakadnak. Az építőiparban foglalkoztatott munkások ilyen körülmények között mind kényertelenekké válnak. A helytartóságon Ciupe Gheorghe dr. helytartósági vezetőtitkár vette kezébe az ügyet. Érintkezésbe lépett illetékes közzel a végül közölte, hogy a bégai homokszedők csónakját még szombaton szabaddá teszik, úgyhogy a homokszedés újra megindulhat.

Temetések. Szabó Imre 57 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése tegnap volt a Rulikovszky-temetőben. — Tirla Julianna Rontó községbeli görögkeleti lelkész felesége 29 éves korában meghalt. Temetése 21-én délután 2 órakor lesz Madaras községben. — Lukács László szül. Kribda Elisabeta 28 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése 21-én délután 6 órakor lesz a Rulikovszky-kápolnából a Rulikovszky temetőbe. — Oras Julianna 19 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése 21-én délután 2 órakor lesz a Remus-utca 10. számú lakásából az Őszi-temetőbe. (Carita)

PAULUSZ FERENC GYÁSA. Mint részvétellel értesülünk id. özv. Paulusz Ferencné rövid szenvedés után — a haldoklók szentségével megerősítve — Piskin elhunyt. Szombaton temették nagy részvét mellett. Az elhunytban Paulusz Ferenc, lapunk brassói munkatársa nagyanyját gyászolja.

Használhatók a régi kibocsátású váltóúrlapok. A pénzügyminisztérium értesülve arról, hogy az 1937., 1938., 1939. évekből származó és ilyen viszonyú váltóúrlapok és bélyegzett iverk vételét a közönség visszatartja, közli, hogy ezek a papírok érvényben vannak és használhatók.

ÖRÖKRE KITILTOTTAK KÉT ÜZÉRKEDŐ KERESKEDŐT A KOLOZSVÁRI PIACRÓL. Kolozsvárról jelentik: Bornemisa Sebastian dr., kolozsvári főpolgármester folytatta ellenőrző szemléjét a kolozsvári piacon s két esetben az áruüzsora törvényeibe ütköző kihágást állapított meg. A kihágásokról jegyzőkönyvet vett fel s itélkezés végett átadta az illetékes bíróságnak. A főpolgármester két nagybani kereskedőt, akik a 22 leírt vásárolt paradicsomot 50 leírt adták el a viszonteladónak, örökre kitiltott a kolozsvári piacról.

Vasas—Kolping edzőmérkőzés Nagyváradon Vasárnap délelőtt hosszabb szünet után ismét pályára lép a Vasas és Kolping labdarúgó-csapata és edzőmérkőzés keretében mérkőznie erejükét. A mérkőzést a Rhédey-kerti pályán délelőtt 10 órai kezdettel játsszák le. Belepté-díj nincs.

Három embert és tizenegy tehenet harapott meg egy veszett farkas Szováta környékén. Szovátról jelentik: Veszett farkas garázdálkodott az elmúlt napokban a szováta erdőben. A megdühödött állat két gyermeket és egy munkást sebesített meg, azonkívül tizenegy tehenet is megharapott. A megsebesült munkás felvette a harcot a fenevaddal és egyetlen fejcsapással megölte. A sebesültek részére Bucurestiből és Kolozsvárról táviratilag kértek oltóanyagot.

15 ezer 350 iskolásgyermek Csikmegyében

Csikszereda. Saját tud. Nicolae Nástasescu megyei tanügyi felügyelő, a csikmegyei itteni tanfelügyelőség vezetője, most küldötte fel jelentést a nemzetnevelésügyi minisztériumba az állami elemi oktatás múlt évi adatairól. Hogy milyen nagy erőfeszítésekre volt képes a közoktatásügyi kormányzat az elemi oktatás államosítása tekintetében, kiténik az egymással szembeállított pusztá számadatakból. E szerint a megyében 103 falusi, 5 városi és 61 állami óvoda működött a múlt iskolai évben, 461 tanító, illetve tanítónő és 61 óvodó vezetése alatt. A tanszemélyzetből férfi tanerő 246, női tanerő 215 volt. Ezzel szemben az elmúlt iskolai évben hitvallásos római katolikus iskola 35 és 2 kisdudóv működött az egyházközségek fenntartásában, 116 tanító, illetve tanítónővel és két óvodóval. A jelentés megemlíti, hogy, bár napirenden voltak a katonai összpontosításra való behívások, az összes iskolák zavartalanul működtek megfelelő helyettesek alkalmazásával. Felneveltek iskolája a múlt évben nem működött. Az általános létszámból 561-nek kellett volna ide beiratkozni, azonban ekkora tömeg oktatására már nem volt megfelelő tanszemélyzet. Különben is az általános közművelődési színvonal elég jó a megyében. Megállapította a jelentés, hogy Csikban, eltekintve alig számbajelölhető néhány öregembertől, rendszerint havasi pásztorok — irástudatlan nincs. A nemzetnevelésügyi minisztérium szíven hordozza a székelyföldi állami oktatás ügyét — mondja a jelentés — amit bizonyít az is, hogy szegény iskolás gyermekek tankönyvvel való segélyezésére tízezer leit adott.

Az állami iskolai tanulói létszám tekintetében a következő érdekes adatokat közli a jelentés:

Beiratkozott: 15.350 iskolás gyermek. Ebből román — a kimutatás és jelentés szerint — 2655, székely (sáculi): 12 ezer 291, szász: 19, zsidó: 342 és más nemzetiségű: 43.

Az iskolákat rendszeren 13.193 tanuló látogatta. Sikeresen vizsgázott 10.926, míg ismétlésre utasítottatott 4424. Nagyobb iskolamulatszások különösen az őszi és tavaszi gazdasági munka idején fordultak elő.

Az új elemi oktatási törvény értelmében eddig négy iskolában létesítettek magyar párhuzamos osztályt, melynek élére magyar nemzetiségű tanerőket alkalmaztak. 64 iskolában heti két órában tanították a magyar nyelvet — ahogyan a jelentés közli — minden osztályban, a leghalmozottabb képest olyan tanerők felhasználásával, akik a magyar nyelvet beszéltek.

Kedvezményes vízum alipcei vásárra utazóknak

Azok, akik meg akarják látogatni a lipcei mintavásárt, amely 1940 augusztus 25-től 29-ig lesz, már most adják be a vásár-látogatási vízum elnyeréséért kérésüket a lipcei mintavásár tiszteletbeli képviselőéhez, Nagyvárad, Strada Nicolae Iorga No. 1., (Korsul Obert Schuster. Telefon 21—35), ahol minden erre vonatkozó értesülés megszerezhető. A kéréshez három fényképet kell mellékelni.

HOTEL CORVIN BUDAPEST

VIII. Csokonai-utca 14 Nemzeti Színháznál. Családiszálloda város szívében Ujjonnan berendezve. Közp. fűtés, hideg-meleg folyóvíz. Egyágyas szoba P. 3, kétágyas P. 6.

Manillazsineg és rézgálic behozatala. Bucurestiből jelentik: A Szövetkezetek Nemzeti Intézete nagyobb mennyiségű manillazsineget, rézgálicot és raffiát kapott külföldről és ezeket a kerületi raktárak között osszák fel. Ezeket az árukat leszállított vámon hozták be és ezzel szemben a szövetkezetek tartoznak azt olcsó áron eladni a mezőgazdák és szőlőbirtokosoknak.

EGYMILLIÓ LEI ERTEKŰ KUKORICÁT OSZTANAK KI MÁRAMAROS-MEGYÉBEN. Máramaroszigetről jelentik: A megyei prefektúra közbenjárására Szamos tartomány királyi helytartósága intézkedett, hogy egymillió lei értékű kukoricát osszanak ki a megye szegénysorsu lakossága és a katonai szolgálatot teljesítők hozzátartozói között.

Eltemetett a homok egy székely munkást. Csikszereda. Saját tud. Ferenc Károly gyergyóremetei 20 éves legény homokott bányászott a község határában lévő homokbányából. Jókora homokréteg ázott a sok esőtől és meglazult. Amikor Ferenc ehhez a réteghez közeledett, az beomlott és maga alá temette. Holtan húzták ki alóla. Megállapították, hogy a halálos balesetért senkit sem terhel felelősség.

VÁLLALAT ALAKULT MAGYARORSZÁGON A TEXTILHULLADÉK ÖSSZE-GYŰJTÉSÉRE. Budapestről jelentik: Magyarországon vállalatot alapítottak a textilhulladékok összegyűjtésére. A vállalat rövidesen megkezdí működését és rongyanyagokat rendez Magyarországon a hulladékok összegyűjtésére.

Adományok. Özv. Pataki Györgyné részére „Isten nevében” (Helyben) 50 le., „Szent Antal és Szent Teréz nevében” (Marosujvár) 200 leit küldtek. Rendeltetési helyére juttatjuk.

Külön engedély kell Angliában új autósárláshoz. Londonból jelentik: A szállitmányozás minisztérium elrendelte, hogy július 20-tól kezdve csak a minisztérium engedélyével lehet oly autót vásárolni, amelyek a forgalmi rendőrségnél még nincsenek lajstromozva.

Sulyos gépkocsiszerecséltenség történt Csikszeredában. Saját tudósítónktól. Szerdán éjjel fél 11 órakor hatalmas dörrenés hallatszott az I. C. Brătianu-utcából. Az összeszaladt rendőrszervek és szomszédok megállapították, hogy egy Plymouth rendszert, 412. Bv. rendszámú személyautó nekiszaladt az utcakereszteződésnél levő Vigadó-épület utcai lépcsőfeljárójának. Az autó sulyosan megrongálódott, a lépcsőfeljárt kő és téglanyagát, valamint a vasorlátot messzire eldobta az összeütkezés ereje. A kőtörmelék között a tönkrement autó mellett egy törzsőrmester feküdt véresen, eszméletlen állapotban. A gépkocsi kormányja mellett mintegy 35—38 éves polgári ruhás férfi ült, az ijedségtől holtraré-mült arccal. Az igazoltatásnál kiderült, hogy Zeimes Györgynek hívják, feketehalmi jómódu tímármester, akit saját autójával hívtak be katonai szolgálatra és osztottak be az itteni 17. utászszázalóhoz. Kihallgatása során előadta, hogy fellebbvalói parancsára, bár jelentette, hogy kocsija fékrendszere nem jó — egész nap szolgálatot teljesített. Amikor este hazafelé igyekezett gépkocsijával, a Vigadó előtt néhány katonai jött vele szemben. Láthatólag részegek voltak. Kikartá kerülni őket és fékezni akart, a fékek azonban nem működtek s a gépkocsi nekierohant a Vigadó lépcsőfeljárójának és eközben elgázolta I. Cosma, katonai előképzésű törzsőrmestert, akinek keze, lába több helyen eltört és fején is sulyos sérüléseket szenvedett. Kórházba szállították. Kihallgatni még nem lehetett, mert nem tért magához. Anyit megállapították, hogy a törzsőrmestert részegen szállították be a kórházba. Állapota válságos. A gépkocsi még egy másik polgári egyént is elgázolt, annak azonban sérülései nem lehettek sulyosak, mert hirtelen felugrott az utca porából és elszaladt. A gépkocsit a baleset színhelyén rendőr őrszi. Zeimest letartóztatták. Katonai bizottság kiszárlását várják. Ennek lesz feladata megállapítani, hogy a balesetért kit terhel a felelősség.

MIT AKAR A SZENTKERESZT-SZÖVETSÉG?

Vége az 1939—40-es egyesületi esztendőnek, csakúgy, mint az iskolai évnék. Legtöbb helyen június 30-án tartották az évzárónak templomi részét. A nyilvános ünnepek elmaradtak. Bár a körülményeknek mostohaasága az egyesületi életen is éreztette hatását, mégis minden egyesület, így a Szentkereszt-szövetség is, igyekezett lelkiismeretesen kitölteni a munkaévet. Most az 1940-es évzáró után igen üdvösek tartjuk mégis — végre a nagy nyilvánosság előtt is — föltenni a kérdést: vajjon a Szentkereszt-szövetségnek eddigi működése országsszerte beváltotta-e a beléje helyezett reményeket? Egyáltalán életrevaló társulat-e? Nem volna-e helyesebb a jelen évzáró után több munkaévet nem nyitni meg, vagyis az egyesületet feloszlatni? Mert: vagy igazán életrevaló, vagy nem. Ha igen, éljen, ha nem, nincs értelme tovább azt egyházi vezetőkre és hívekre erőszakolni! Tény, hogy nem egy helyen kifogásokat hallottunk még vezetők részéről is. Így egészen időszerű s hálás a kérdéssel ellenszenv nélkül, tárgyilagosan foglalkozni.

Az egyesület neve Szentkereszt-szövetség. Régebbi neve „Szentkereszt-hadsereg” volt. A nevet megváltoztattuk, nehogy politikai alakulatnak tűnjék fel. Az egyesület főcélja a *Katolikus Egyháznak s a keresztény világnak általános érdeke: a Szentföldnek lelki — és anyagi támogatása.* Ezért nevezik a pápai bullák és brévek a Szentkereszt-szövetséget általánosságban a Szentföld-Művének. Negyven pápa 60 bullában és brévében ajánlotta s jóváhagyta. Legutóbb XIII. Leó pápa 1894. június 26-án, 1899. június 26-án ünnepélyesen is jóváhagyta és sok kiváltsággal, áldással halmozva el, kívánatosá tette a belépést.

E mű megszervezésével a pápák már évszázadokkal előbb a Szentferenc-rendet bízták meg, amely amúgy is Őre a Szentföldnek, a szent helyeknek. Magyarajzátul legyen szabad felhoznunk, hogy századokon keresztül egyedül a ferencrendiek tőrtek meg a törökök a Szentföldön. T. i. Asszisi Szent Ferenc még életében felkereste a török szultánt, akire rendkívüli hatással volt Ferenc egyénisége, úgyannya, hogy neki, valamint fiainak egyszerűségeire megengedte a szabad tartózkodást a Szentföldön. Ezt az engedélyt utódai sem vonták vissza. Így már 1217-től, a legelső szentföldi őrtől (custos), Illés Testvértől kezdődőleg a ferencrendiek a Szentföldnek őrei, a szent helyeknek s kereszténységnek védelmezői egészen napjainkig.

A Rend szinte emberfeletti áldozatokat hozott missziója betöltésére. A Szentföld szentélyeinek védelmében elesett vértanúinak számát több ezerre becsülik. 1335-től már a pápák is hivatalosan a Szentföld őreinek nevezik őket. A Szentföld Őrei már kezdettől szentföldi Biztosokat neveztek ki és szentföldi Biztos Hivatalokat állítottak föl az egyes országokban s megbízták őket, hogy toborozzanak katolikusokat a Szentföld szent helyeinek, intézményeinek fölszámolására. Az ellen természetesen sem a pápának, sem a szentföldi Őrségnek (Jeruzsálem) nem volt kifogása, hogy a Szentföld támogatásán kívül még egyéb hazai hasonló célokat is megvalósítsanak a szent Kereszt védelme alatt az egyes országoknak Szentföldi-Művei (pl. önszervezés, szegény-, beteggondozás, sajtóapostolság, kereszties ifjúság szervezése...). Csak éppen aláhúzták, hogy a legelső célkitűzés itt kizárólagosan a Szentföldnek lelki és anyagi támogatása lehet.

Ime, ez a Szentföld-Műve, a Szentkereszt-szövetség. Minden országban, ahol ferencrendiek vannak, föltalálható, ha itt-ott az elnevezésben lényegtelen eltérés is mutatkozik, (pl. Magyarországon neve: Szent-Kereszt-Hadsereg). Igen szépen működik, a „Szentföld” havi Közlönnyel.) Mivel pedig ferencrendiek szinte minden országban honosak, mindenütt létezik s így valószínűleg nemzetközi, nemzetföltre az az egyesület. Nálunk székhelye: Kolozsvár, Str. Franciscanilor I., Franciscani. A jelenlegi romániai szentföldi biztos dr. P. Boros Fortunát. Az egyesület közlönye a negyedévenként megjelenő „Kereszt.”

A fentiek szerint az egyesület eredete visszanyúl a középkorba. Egyrészt a középkori *búcsú-intézménynek* a folytatása, amennyiben, mint akkor, most is a pápa indulgenciákat, lelkielönyöket, szent helyek meglátogatásához kötött kiváltságokat engedélyez, anélkül, hogy meg kellene látogatni a szent helyeket — ami ma az utazási költségek miatt szinte lehetetlenség, — de kiköti, hogy vi-

szonásaként tehetségéhez mérten támogassa a keresztény világ a szentföldi szent helyeket és intézményeket, amelyeknek fejlesztése, állandó javítása nehéz milliókba kerül (Szentkereszt-szövetség Szabálykönyve). Másrészt a középkori kereszties lovag-intézmények s kereszties háborúknak folytatása, azaz a különbséggel, hogy most a keresztiesek nem karddal, hanem keresztiesrel és pénzzel sietnek a Szentföld ügyé: segíteni. Akkor a Szentföldnek, Jeruzsálemnek templomait, szent képeit, oltárait a pogányok fegyvere fenyegette pusztulással s azért kellett a keresztieseknek fegyverrel támadni ellenük, ma ezeket az idő vasfoga fenyegeti összeomlással, pusztulással; azért kell nekünk most pénzadományainkkal segíteni Krisztus Urunk Szülföldjén. Akkor (1095) II. Orbán pápa felhívására a clermonti zsinaton mindenki felugrált: „Isten akarja... Isten akarja!” A Szentföldi Őr felhívására mi is mondhatjuk: „Isten akarja”, hogy a Szentkereszt-szövetség tovább működjék és segítse a Szentföldet, hiszen mint a Szentföldi Biztosnak

A Szentkereszt-szövetség működése Erdélyben

A Szentkereszt-szövetség minden tagjától éventén a Szentföld részére csak 20 leit kért. Nem ingyen kérte. Ezért Katolikus Naptárt, ajándék-könyvet, Közlönnyet adott. Mégis sokan még ezt a 20 leit is sajnálták. Akárhányszor megvadták a vezetőséget, hogy saját céljaira rakja félre a pénzt és közben a Szentföldi-Biztos Hivatal még saját hazai pénztárából is „ráfizetett”, csak hogy ne szegyenletesen kevés pénzalamizna menjen a Szentföldre s ne jöjjön ismételt felszólítás, figyelmeztetés a szentföldi Biztosnak jeruzsálemi előljáróságától. Sokan talán a jelen pillanatig hangoztatták, hogy a Szentkereszt-szövetség semmi más, mint a 20 leieknek beinkasszálása. S kifejezték: ez így komolytalan egyesület. Nem veszik észre, hogy amikor a jelenlegi 31.368 tag részéről a 20 leiek pontosan be fognak gyülni fejenként itt Romániában. — csak egy évben 627.360 leit mehet a Szentföldre s a Szentkereszt-szövetség már is teljesítette a lényegét, amiért a pápai bulla értelmében életre hivatott. Köszönet azoknak, akik legalább az utóbbi súlyos esztendőben hűségesen megfizették a tagsági díjat a Szentföld részére. Köszönet azoknak, akik nemcsak az előírt 20 leit fizették meg, hanem felülfizettek a Szentföld céljaira, abban a reményben, hogy Krisztus is ráadásosan fog nekik ezért már a földön megfizetni. Köszönet azoknak, akik akár mint vezetők, akár mint papok, akár csak mint pártolói a Szövetségnek, nem szüntek meg egy pillanatra sem szem előtt tartani és másoknak is ismételtetni, hogy a Szentkereszt-szövetségnek legigazibb, leggyakorlatibb, legszebb, legajánlatosabb, leghalásabb a legkifizetőbb első célja: *A Szentföldnek anyagi és lelki megsegítése volt és marad s hogy csak addig jöz bárhol virágozni, míg haszonlesővé, önzővé, saját érdekeit keresővé nem válik, míg el nem tér ezen első igazi céljától.* Köszönet azoknak, kik ezt nemcsak hirdették, de mint nem-tagok is 100—500 leikkel aláhúzták, jó tetté váltották. Iyének is voltak. Istennek hála!

Ezekután szó sem lehet a Szentföld-Művének, a Szentkereszt-szövetségnek leépítéséről, vagy fölszámolásáról. Annak épp úgy virágoznia kell, mint bármely más praktikus egyházi egyesületnek. Különb bánásmódra érdemes, mint amilyenben sok helyen részesült. A pápák akarják, ajánlják; tehát Isten is akarja! Bárha mindenütt oly cselekvő jóakarattal pártfogolják a leghivatottabbak, mint pl. Kolozsváron, Brassóban, Veress Ernő, Vasváry Aladár plébánosok. A ferencrendiek részükrol mindent megtesznek érdekében, mert ennek a

SZÖVÁTA

földön fényűzően berendezett 14 szobából álló modern villa, hideg-meleg folyóvíz szolgáltatással, erdő közvetlen közelében, szép kerttel, előnyös áron eladó. *Érdeklődni a kiadóhivatalban lehet.*

a legutóbbi Katolikus Nagygyűlésen tartott beszámolójából tudjuk, 1938—1939-ben összesen 250.000 leit küldött a Szentföld fölszámolására. Egyébiránt a Szentföldi Őrségnek, illetve a kereszténységnek a Szentföldön van 70 szentélye, 54 rendháza 430 szerzetessel, 36 plébániája, 85.011 katolikkal, 20 plébániái iskolája, 3 áráháza, 2 mintagimnáziuma, 31 káplánsága, 11 kiségitő temploma, 8 zarándokháza, 2 nyomdája (Jeruzsálem, Kairo), Jeruzsálemben 10 iparosmühelye, 1 bibliai főiskolája s több más vallásos, emberbaráti intézménye. Az iskolákban a tanulók mindent ingyen kapnak. A szentföldi katolikusoknak, keresztényeknek áldozatkészségére nem lehet számítani. Egyrészt, aránylag igen kevesen és kisebb-ségben vannak. Másrészt igen szegények és az angol hatóságok semmi kedvezményben, anyagi támogatásban nem részesítik őket. A Szentföld kereszt-lakossága 1931-ben 1.035.154 volt. Ebből 759.952 mohamedán (arab, török), 175.006 zsidó és csak 90.607 a keresztény. Legújában a keresztények száma jóval több. Csak katolikus 85.011 van. Amde első pillanatban világos, hogy ha a számuk tizszer annyi lenne is s ha a politikai hatóságok is megadnának minden támogatást, — a Szentföldet így sem tudnák felelegyezni, a szent helyek, intézmények nagy száma, természete, a körülmények mostohaasága miatt. Lényegében a keresztény Euró-pától várja a népek Atyja, a pápa, az anyagi segítséget a Szentföld részére.

megszervezése mindenütt elsősorban az 5 jogú és kötelességük. Legyen a Szentkereszt-szövetség a Katolikus Népszövetséggel a világiak apostolkodásának az a két vágánya, amely egymást, mint a súpár, sohasem keresztieszve, de mindig összeöl, kezve, — elvezessen a nagy katolikus tömegek megszervezéséhez falvakban és városokban: *lelki és anyagi előnyök, sikerek elérésére!* A Szentkereszt-szövetség a Népszövetség mellett a legalkalmasabb katolikus tömegek befogadására, csak úgy, mint a vezető világi papsg után és mellett a népes s nagymultú ferenc-rend hivatott itt elsősorban a hívek pástorálására, vezetésére. Hogy a Szentkereszt-szövetség nemcsak a Szentföld fölszámolására életképes, azt a katolikus nagygyűléseknek általános beszámolóin kívül a központi anyaejegyesületek és a vidéki tagozatoknak működése, munkaévei külön-külön is bebizonyították. Már az, hogy minden nagyobb vidéki tagozatnak is külön megvan a minisztériumtól a jogi személyisége, s mint jótékonyági egyesületnek az ötszázalékos adókedvezménye az ünnepeknél, rendkívül ajánlja a Szentkereszt-szövetséget. A most, június 30-án zárult munkaévben például a brassói tagozat öt szakosztályában, 889 taggal — minden megeröltetés nélkül — a következő eredményeket mutatta fel: a Szentföld céljaira 1939—40-ben 36.650 leit küldött. 1939 augusztus 27-től ez év júniusáig szegényeinek 43.650 leit juttatott. A dévai-telepi magyarok templomának befejezéséhez 32.000 leit küldött. A sajtó-szakosztály keretében sikeresen terjesztette központi nyomdájának, a kolozsvári Szent Bonaventurának imádságos, — s más jó könyveit, naptárait, folyóiratait. Csak Brassóban elhelyezett 1300 Katolikus Naptárt, az „Égi-Láng” című imádságos könyvből 130-at, „Kövess Engem” című misziós könyvből 50-et rövid idő alatt, ami a mostani körülmények között elsőrangú sajtóapostolság. Tartott 16 kisebb-nagyobb diágygyűlést, ünnepeket, egy sikerült kirándulást, melyeknek anyagi bevételéből szegény iskolásokat érettségiző és más fiúkat segített, könyvtárát fejlesztette. Az év elején még nem volt könyvtára s ma 1.018 könyveinek száma. Az ifjúsági szakosztály működése volt a koronája évi munkájának. Soraiban, kezdve a nyomdászban, horbályon, villanyszerelőn, folytatva festőművészen, költőn, zeneszerzőn, zeneművészen, szónokon, szavalón, minden akadt, akire csak szükség volt. De ami a legörvendetesebb, közöttük nagyon sok volt a hétköznap is szentmisét hallgató, havonként többször gyónó, áldozó, mindennap ministrálgató ifju.

Röviden: a Szentkereszt-szövetségnek általában és egyes tagozataiban is már multja van, ami biztatás a jövőre. A Szentkereszt-szövetség igéri, hogy helyét megállja. De pártfogást kér. Mindenekelőtt imát és pénzadományt, hogy szent helyeink és szentélyeink rendbeszedessenek s fölvirágozzanak szentföldi intézményeink. Hogy Benitó *Mus-solini* tényleg valóra válthassa ígértét, amit állítólag néhány biborcsanak tett: a Szentföldet fölszabadítsa az évezredes pogány és kufár uralom s szellem alól, teljesen a pápai színek védelme alá helyezze s a kereszténységnek nagy közös szent békeszigetvé, oázisává tegye meg! Ennek elősegítésére kereszties imahadjárral lez közel-jövőknek legszebb munkaprogramja.

P. Hajdu Béla.

Asszony • Otthon • Család

Tessék jóllakni — de mégsem meghízni

A test karcsú vonala nem csupán divatszereplő. Valóban az egészség és cselekvőképesség követelménye. Régebben az emberek arra törekedtek, hogy a betegség idejére hatalmas zsírmennyiséget tartalékoljanak. A mai orvostudomány azonban a felesleges zsírt az egészség túlterhelésének tekinteti. Az is tévedés, hogy az ember helyesen cselekszik, ha véletlen betegség esetén van miből „leadni.” Tapasztalati tények bizonyítják, hogy a legtöbb betegséget könnyebben viselik el a karcsú, mint a kövér emberek. Magától értetődik, hogy nem szabad a másik végletbe átsapni és a normális alatti testsúlyra törekedni. Sokkal lényegesebb azonban, hogy igyekezzünk a normális testsúlyt elérni és azt meg is tartani.

A normális testsúlyról.

Régi megállapítás, hogy felnőttnél a normális testsúly annyi kilogramm, ahány centiméterrel magasabb az illető egy méternél. Aki például 170 centiméter magas, az 70 kilogramm súlyú legyen. Természetes, hogy nem szabad szolgalmód ragaszkodni ehhez a szabályhoz. Aki például erősebb sztoztatú, az nyugodtan fölvehet még öt százalékot, hasonlóképpen a kifejezett izomzatúak és általában véve, akik túl vannak már a 40. életévükön. Nagyon helyes a testsúlyt minden héten mérni és pedig ugyanabban az órában, ugyanabban a ruhában és ugyanazon a mérlegen. Ha aztán megállapítjuk, hogy hízni kezdünk, az anyagcsere mérleget egyensúlyba kell hozni, azaz: a bevételeket és kiadásokat kiegyenlíteni. Ez egyrészt a kalória-bevitel csökkentése, másrészt a kalória-használatnak testmozgás révén való fokozása útján történik.

A hamis éhség.

Az első napokon, amikor diétát kezdünk tartani, feltétlenül éhségérzet fog el bennünket. Ez azonban nem annak a jele, hogy testünknek kevés a kalóriatartalma, hanem egész egyszerűen hamis éhségérzet, amely azért lép fel, mert testünk a felesleges zsírtartalmat felhasználta. Ilyen hamis éhségérzet lép fel akkor is, ha a gyomor és a belek

tülsok ételmennyiséghez szoktak hozzá, amit most nélkülözni kénytelenek. A gyomrunk ilyenkor úgy érzi, mintha megrövidítendő és becsapnók. Az ilyen hamis éhségérzet ellen a legeredményesebben úgy harcolhatunk, ha nagy térfogatú, de kis tápértékű ételeket veszünk magunkhoz. Az ilyen ételek a tűrhető jóllakottság érzetét keltik és mégsem hizlalnak. A korgó gyomor ellen nagyon jól bevált módszer az is, ha főétkezéseknél lefokozzuk a kalóriamennyiséget, de a közbeeső időben éhségünket például fél kiló almával csillapítjuk. A lassú rágás fokozza az elfogyasztott étel tápértékét, miért is azoknak, akik jól akarnak lakni, de nem akarnak hízni, melegen ajánlhatjuk.

Az ételek közti különbség.

Általában véve minél egyszerűbb elkészítésű ételeket élvezünk. A tojást eredeti formájában együk és ne, mint tojásételet. (Két tojás pohárban 140 kalória, de ugyanebből készült tojásételet már 280 kalória.) Natúrseletet együnk és nem bécsi-seletet, sóban főtt burgonyát és nem burgonya-pürét, a reggelihez pedig gyümölcsöt, marmelád és méz helyett. Hiába tart valaki zsírszegény diétát és hiába eszik vékony vajkenyérseletet a reggelihez, ha egyébként rántott főzelékeket és alaposan zsíros tésztákat fogyaszt. Mit használ a kalóriatáblázatok tanulmányozása és a húsok minimumra redukálása, ha nem vigyázunk a mellékételekre, az elfogyasztott kenyér és burgonya mennyiségére. Ne feledjük el, hogy egy kilogramm nyers hús mindössze 1300 kalóriát tartalmaz, míg jóízű peccenye formájában mártással már 2000 kalóriát.

A sómennyiséget is csökkenteni kell.

Nem csupán a tápláló mellékételek növelhetik a test korpulenciáját, hanem a mértéktelen só is, amely rendkívüli mennyiségű vizet követel meg és ilymódon fokozza a testsúlyt. Öt gramm só — egy teáskanálnyi — a szervezetnek elegendő egy napra. Ne feledjük el, hogy egy zsemlye már egy gramm sót tartalmaz, egy tányér leves pedig három, sőt több gramm sót. Tessék tehát figyelemmel lenni ezekre a megállapításokra.

Divatos és célszerű nyári ruhák

Ez a kedves kis ruha népszerű és könnyű nyári viselet a forró napokra és nemcsak leányoknak, hanem fiatal asszonyoknak is jól illik. Készülhet ugyan nyerselyemből vagy selyemből is, mégis az olcsó pettyes, könnyű karton a legalkalmasabb anyag hozzá. Lehet piros, kék, lila vagy akármilyen színű pettyes a ruhaanyag, a fő, hogy a szín jól illjék az archoz. Az egész ruha csinos és divatos. Ha bolerót is csinálunk hozzá, az elütőszínű pettyes anyagból készülhet. Boleróval utcai ruhának is használható. Napozáshoz, esőnapban vagy parton való heveréshez, kiránduláshoz az ujjatlan, hát nélküli ruhácska igen kellemes viselet, míg a boleróval teljesen felöltözött hat.

A konyha körül

Zöldségleves. Friss zöldségféléből, minél több, annál jobb, vajban párolunk, ha puha, 2—3 kanál liszttel meghintjük, csontlével feleresztjük, kevés pástétomfűszert, petrezselyem zöldjét adunk bele és tojás sárga, tejfel hozzáadásával kockára vágott pirított zsemlyével tálaljuk.

Töltött paradicsom. Szép egyforma paradicsomokat szárunknál óvatosan kivájunk, a magokat kiszedjük, kissé megsózzuk, borsozzuk és tepsiben vajon kissé megsütjük. Azután megtöltjük gombás borjúhúsvagdallékkal, visszahelyezzük a tepsibe, meleg olvasztott vajjal leöntjük és tejfelesen megsütjük. Tojáerántottával is tölthetjük, de akkor előbb teljesen megsütjük a paradicsomokat.

Omlott zöldséggel. Hat egész tojást, 4 dkg vajat, 3 kanál tejet, csipet sót és finomra vágott snidlinget összekeverünk és vajazott vagy zsírozott pala-csintasütőben megsütjük. Párolt cukorboróssal, spárgafejjel vagy karfiollal megtöltve, mártással tálaljuk.

Káposztasavanyítás gyors jogyasztásra. A káposztát vékony metéltre vágjuk, egy pár nagy levelet tegyünk félre, ha esetleg töltöttkáposztát akarunk készíteni, az is legyen. A megvágott káposztát és a leveleket forrásban lévő vízbe forrázzuk le, 2—3 percig hagyjuk állni a forró vízben és szitára téve lecsurgatjuk a vizet róla. A még szitán lévő káposztát hideg vízzel öntsük le és hűs vizet öntsünk rá, hogy az üveg tele legyen, 2—3 napig meleg helyen tartjuk, míg jól megsavanyodik.

Áttört kelvirágleves. A kelvirágot rózsára szét-szedjük, négy dkg vajban megpároljuk, vízzel felöntjük, megsózzuk, beleütünk két egész tojást és keverés nélkül puhára főzzük. Szitán áttörjük és ismét felforraltjuk. Tálalás előtt egy tojás sárgájával és egy kanál tejfellel elkeverjük a levest. Főzhetünk bele rizet vagy tapiókát.

Látogassa meg a Bécsi Őszi Mintavásárt

1940 szeptember 1-től 8-ig.

Díjtalan beutazási vizum, 60%-os menetdíj-kedvezmény a német birodalmi vasutakon, 50%-os visszatérési kedvezmény a román államvasutakon, 33%-os menetdíj-kedvezmény a magyar államvasutakon.

A beutazási vizum iránti kérvények 1940. augusztus 8-ig benyújthatók.

Jelentkezés, felvilágosítás és ismertetők: a Vásár bucuresti képviselőtársaságánál: Str. Calmatei 16, telefon 5.25.33, a német birodalmi vasutak idegenforgalmi irodájánál, Bucuresti. Calea Victoriei 114, telefon 5.12.80 és az ország összes utazási irodái által.

Meggy-mártás négy személyre. Fél liter kimagozott meggyet diónyi vajban puhára párolunk, ha puha, 5—6 kockacukorral tovább pároljuk, míg egészen megpuhul. 3 evőkanál tejfelt adunk bele, felforraltjuk és tálaljuk.

Meggy-torta. (Régi nagymama recept.) 3 tojás nehézségű cukrot mérünk, 2 tojás nehézségű lisztet, 1 tojás nehézségű vajat, a tojás sárgáját habosra keverjük a cukorral, azután beleadjuk a tojás fehérjét kemény habba verve és lassan a lisztet, végül a vajat kissé feloldva keverjük bele. Kikent tortaformába öntjük, a tetejére 15—20 szem meggyet teszünk és lassú tűznél megsütjük.

A nyári fürdés tizenkét parancsolata

1. Nem szabad fürdeni rögtön az étkezés után! (Ne tessék azt hinni, hogy ez alaptalan babona. Az emésztés önmagában is igénybe veszi a gyomrot és a szívet. Ha pedig rögtön étkezés után fürdünk, sőt úszunk: túlterheljük ezeket a szerveket.)
2. Nem szabad fürdeni, ha nagyfokú testi megerőltetés — kirándulás, tenisz, labdajáték stb. — folytán felhevült állapotban vagyunk! (Pedig mi-csoda kísértés rejlik e mögött a tilalom mögött. Ha azonban logikusan gondolkozunk, könnyen ellenállhatunk ennek a kísértésnek. Ne feledjük el, hogy nagyobb megerőltetés után a vér keringése megkötődik, a vérkeringés megkötődik, a test hőmérséklete emelkedik, ami a fürdés következménye, félbeszakítja azt az erős vérkeringést, közvetlenül a bőr alatt és a vér ilyenkor hőpölyögve árad a test központjai: a szív és az agy felé. Ennek veszélyes következményeit pedig felesleges részleteznünk.)
3. Fürdés előtt néhány percig pihenni kell! (Meg kell várni, amíg az érverés és a lélekzés normális lesz. A legokosabb előbb léghűdőt venni, ami a test hőmérsékletét a szükséges fokra temperálja.)
4. Aki még nem szokta meg a fürdést, az eleinte csak rövid ideig tartózkodjék a vízben! (Nem szabad megvárni, amíg vacognak a fogak.)
5. Fürdés után megfelelő kendővel alaposan le kell törölni a bőrt és csak azután szabad napozni, amikor a test hőmérséklete már újra normális. (Csak a teljesen edzett bőr, amely lassan és fokozatosan barnul meg, képes elviselni a nap forró sugarait, nedves állapotban.)
6. A szívet orvossal tessék megvizsgáltatni, mielőtt hosszabb tartamú fürdés következne! (Vonatkozik ez az úszóversenyekre és olyan esetekre is, amikor valaki naponta többször fürdik stb.)
7. Aki valamikor izom- vagy érgörcsöt kapott már, semmi szín alatt ne ússzék messzire egyedül! (Mert nem tudhatja, mikor következik be újra.)
8. Aki lábadozó beteg, ne fürödjék nagyon hideg vízben! (Mindegy, hogy mi volt a betegség. Feltétlenül ki kell kérni az orvos tanácsát.)
9. Akinek már volt valamilyen fülbaja, védje füleit vastag, vízálló tömessel! (Es főként: semmi szín alatt ne bukják a víz alá és ne ússzék ott.)
10. Nem szabad fürdeni, ha a testen a legkisebb nyitott seb van! (De akkor sem, ha valakinek a belei hurutosak.)
11. Sós vízben való fürdés után, ha csak lehet, a testet le kell zuhanyozni édes vízzel! (A sós víz amely a testen szárad meg, súlyos károkat okozhat az érzékeny bőrnek.)
12. Akinek a bőre leégett, de a nap még kelően meg nem edzette, semmi szín alatt ne feküdjék a fűbe! (Az érzékeny bőrön ugyanis bizonyos rovarok, sőt maga a zöld fű is valamilyen ekcémaszerű bántalmakat okozhatnak. Viszont minden bőr érzékeny, amíg a napsugár kelleképpen meg nem edzette, a szabályszerűen végzett napfürdőzés következtében.)

Valódi angol szövetek viselőit és a választékosan öltözködők figyelmét felhívjuk a

DOMBRIA

műszöveszet elsőrangú, tiszta
gyapju szöveteire

melyek tartósság és művészeti szempontból első helyen állanak a világpiacra. A Dombria műszöveszet valódi homespune szövetei 75 cm. szélesek, ára méterenként 420 leitől 530 leig. Szövészeti különlegességek készítése elvállaltatik. Dombria, Cluj, Bra-tianu-utca 19. Főlerakat, Oradea. I. G. Duca 23.

Hogyan védekezzünk gombamérgezés ellen?

Állandóan és egyre olvashatjuk az újságokban, hogy emberek gombamérgezés következtében súlyosan megbetegedtek, sőt meg is haltak. Egyáltalán nem vezetnek eredményre azok a népi eredetű szabályok, amikkel állítólag védekezhünk a gombamérgezés ellen. Ilyenek, hogy a hagyma megfeketedik a mérges gomba következtében, aztán, hogy az élvezetre alkalmatlan gombaszemeket színüket változtatják, végül pedig ezüstkanál helyezése a fött gombaételebe, mint amely biztos védelem a gombamérgezés ellen. Tudniillik, ezek közül egyik módszer sem alkalmas éppen a legveszedelmesebb mérges gombák esetében. Ehhez járul, hogy gombamérgezés esetében az orvosi segítség rendszerint későn érkezik, mert éppen a legveszedelmesebb gombafajták méregtartalma csak órák múlva hat, amikor már nem használ az ellenmég.

A gombamérgezés ellen csak egyetlen feltételül biztos védekezés van: az ehető fajtáknak a mérgesektől való megkülönböztetése. Sajnos, az emberek nagyrésze nem veszi magának azt a fáradságot, hogy ezt a nem is oly nehéz tudományt el-tajántsák. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, azt a körülményt sem, hogy a gombák külsejüket már szerint is változtatják, hogy napsütésben, vagy eső után szedjük-e őket, hogy száraz, vagy nyirkos talajban nőttek-e, aminek könnyen az lehet a következménye, hogy az ehető gombák olyan tulajdonságokat árulnak el, mint a mérges gombák és megfordítva.

Ebből sokan azt a helytelen következtetést vonják le, hogy a rendkívül tápláló és egészséges gombaételek fogyasztásától óvakodjunk. Erre semmi szükség sincsen. Először is azért, mert a nálunk található 180-féle gombafaja között összesen csupán 6 fajta káros az egészségre, tehát csupán 6 a mérges gomba. Ezt a 6-féle veszedelmes gombát pedig meg lehet jegyezni és a hátralevő 174-fajta élvezhető gombától igazán meg lehet különböztetni. Nem áll itt módunkban ezt a 6 mérges gombafajtát megjelölni, mert elnevezéseik vidékenként változnak és csupán szemléltető rajzokkal érhetjük el a célt, ami azonban minden szak-könyvben megtalálható.

Nem szabad azonban számításán kívül hagyni azt a nagyon fontos körülményt, hogy a gombamérgezés nagyobbrésze nem is a mérges és ilyennek ismert gombák veszedelmes hatásának tudható be, mint inkább annak, hogy az élvezhető gombákat — romlott állapotban használjuk fel. A főelv tehát az legyen, hogy csak egészen friss, egészséges és száraz gombákat vásároljunk. Esős időben, vagy közvetlenül az eső után nem szabad gombát szedni. A gombák ugyanis rendkívül nagymennyiségű vizet szívhatnak fel magukba, aminek következtében szivacsosak lesznek és gyorsan megromlanak. A frisse, egészséges és száraz gombát viszont nem szabad otthon napokig tartani, hanem azonnal el kell készíteni és el is fogyasztani. Semmi szín alatt sem tanácsos a már elkészített gombaételt egy napnál hosszab ideig tartani, mert az állás következtében belső bomlások történnek, aminek eredményeképpen a legélvezhetőbb és legegészségesebb gombák is méregtartalmúakká válnak.

A gombaételek kedvelőinek tehát a következőket ajánljuk: mindenekelőtt tanulják meg a 6 mérges gombát megkülönböztetni az élvezhető 174-féle gombától. Aztán csak frisse, egészséges gombákat használjanak és vigyázzanak arra, hogy az élvezhető gombák, a helytelen kezelés és állás következtében ne váljanak méregtartalmúakká. Ha ezt a három fontos szabályt nem tévesztik szem elől, nyugodtan élvezhetik az egészséges és nagy táperejű gombaételeket, a gombamérgezés legkisebb veszedelme nélkül.

Művészeti Szövetkezet alakul az erdélyi képzőművészet megmentésére

Kolozsvár. Saját tud. Az erdélyi magyar képzőművészet ügye már húsz éve vajdúdik. Már a huszas évek elején meg akarták valósítani az Erdélyi Képzőművészeti Társulatot, sőt Nagyváradon műcsarnok építését is megkezdték, amelyet azonban pénz- és anyagihiány miatt le kellett bontani. Felmerült a vándorkiállítások terve is, amelyet az akkori Magyar Párt nagyváradi vezetősége melegen támogatott; majd megalakult a kolozsvári Barabáss Miklós Céh, amely néhány évi elszigetelt szereplés után szintén befejezte pályafutását.

Most azután újabb kezdeményezés hírére jelenthetjük. Lelkes művészberek, pénzemberek és műpártolók bevonásával megalakították az összes erdélyi képzőművészeket egybefogó *Első Erdélyi Képzőművészeti Szövetkezetet*, amely a hitel-szövetkezetek mintájára fog működni s egyrészt „nyersanyaggal”; festékekkel, vászonnal, ecsettel, stb. látja el a művésztagekat, másrészt pedig gondoskodik a művek értékesítéséről s elsősorban kereskedelmi jellegű vállalat lesz. Állandó művészeti szalont tartanak fent Kolozsváron, hogy ezzel egyrészt egységes irányítás alá vegyék a műtermékek eladását s másrészt megkíméljék a művészeket a horribilis terembérek terhetől s a közveitők kiszákmányolásától.

A művész alkot — az üzletember elad.

Tudósítónk beszélgetést folytatott a Kolozsváron megalakult szövetkezet egyik alapító tagjával *Desbordes* Viktorral, aki iemert szövetkezeti szakember.

— Az *Első Erdélyi Képzőművész Szövetkezet* jelszava — mondotta — a következő lehetne: *A művész alkot, az üzletember elad.* A művészek-

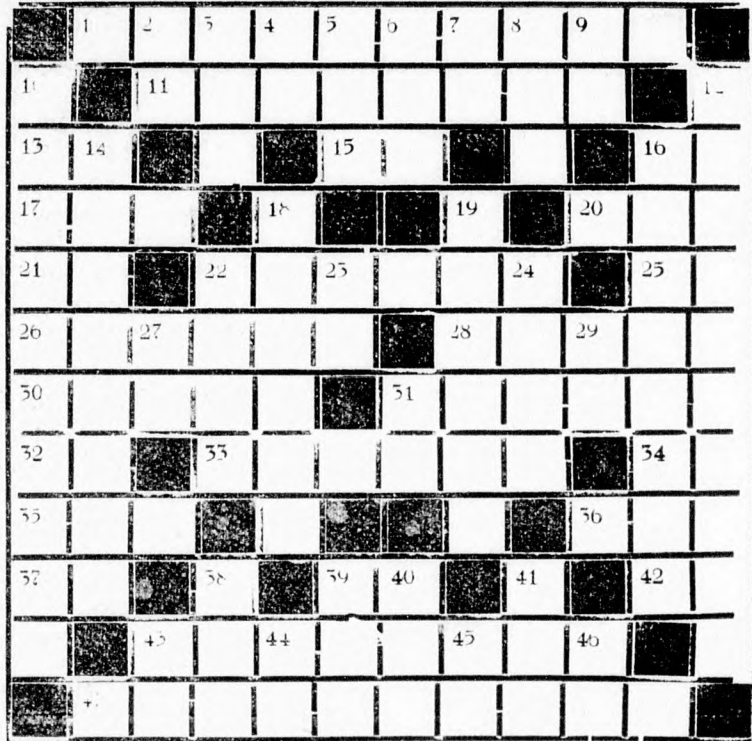
nek ebben a szövetkezetben nincsen más feladatuk, mint alkotni. A művésztagek rendelkezésére bocsátják alkotásaikat a szövetkezetnek, amely gondoskodik azoknak értékesítéséről. A művésztagekon kívül, vannak üzletrészes tagjai is a szövetkezetnek, akik a részvények árának befizetésével tőkét adnak a szövetkezetnek. Örömmel jelenthetem ki, hogy a *szövetkezet tagjainak száma jelen pillanatban 46 és a lejegyzett üzletrész meglehetősen tekintélyes.* A szövetkezetnek, amelynek vezetőségében erdélyi viszonylatban ismert műértők, vezető társadalmi személyek vannak, meg van az összes szövetkezeteknél megszokott és a gyakorlatban kitünően bevált szerve: az igazgatóság és felügyelő bizottság. A vezetőségi tagok között nincs egyetlen művész sem. Hogy miért nincs, azt igen könnyű megmagyarázni. Az új intézmény elsősorban is kereskedelmi vállalat, amelynek sikere művész vezetés mellett enyhén szólva igen kétséges volna. Tehát az a helyzet, hogy a képzőművészek szövetkezetet alakítottak, amelyben azonban nincs egyetlen képzőművész sem, mivel ennek vezetését olyan csoport irányítja, amelyet a társadalom minden rétegéből választottunk ki, hogy ezzel is biztosítottak szolgáltatásunk mindenkinre arra, hogy semmiféle művészi irányzat, vagy egyéni érdek nem fogja a szövetkezet vezetését befolyásolni.

Természetes, hogy lesz a Szövetkezetnek bírálóbizottsága is, amely a kiállítási anyagot megrostálja. Ez a bizottság már műértőkből és művészekből tevődik össze.

A Szövetkezet terve — mint látható, — igen életrevaló s a tagok beiratása egyre gyorsabb iramban folyik. Legfőbb ideje is, hogy művészetünk kátyubarekedt eszkere egyenes és jó útra térjen.

KERESZTREJTVÉNY

29. (409.) szám

Beküldendő: Vizszintes 1, 11, 43, 47. Függőleges 10, 12, 14, 18.

Beküldési határidő: július 31.

Vizszintes sorok:

1 Hirneves magyar szobrászművész. „A háború” című mű alkotója az ezredéves emlékművön. 11 Az első, a maga korában igen népszerű magyar regény írója 13 Német előjáró. 15 Igeköltő. 16 Százegety. 17 Tanács, más nyelven. 20 Egyszerű hangszer. 21 Idegen területmérték. 22 Fertőtlenítőszer. 25 Kézpénz. 26 Egészséges sportot űz. 28 Reális másnyelvű alakja. 30 A kezes. 31 Az énekes. 33 Férfinev. 34 Norvég helységneve. 35 Betű van ilyen. 36 Elcsit. 37 Latin előjáró. 39 Francia kettőshangzó. 42 Natrium vegyjele. 43 Német filmszínész. 47 Olasz festő (1518—1594).

Függőleges sorok:

2 Juttat. 3 Haziszármvas. 4 R. T. németül. 5 Sportsiker. 6 Fordított kettős mássalhangzó. 7 Rövid magánhangzó. 8 Dült arc. 9 G. S. 10 Olasz festő (1569—1609). 12 Magyar festő. 14 Görög sportmező. 16 Tavasszal nyílik. 18 Magyar portrait-festő. 19 Csomagszállító. 22 Magyar lakodal-

mi étel. 23 Réz mássalhangzó. 24 Shakespeare-tragédiabeli király. 27 Tegezés, más nyelven. 28 Igeköltő. 38 Isme. 39... MARS! 40 Végén e-vel férfinev. 41 Figyelmeztet. 43 Görög betű. 44 Közlekedési eszköz. 45 Rubens magánhangzó. 46 Igeköltő.

27. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése: Vizszintes 2. Palazzo Farnese. 43 Chaminda. 90. Tasmania. Függőleges 1. és nyitórány Vasas Szent Péter temploma. 15. Rhetorika. 44 Italia.

Helyesen megfejtették: Csiby Lenke, Kiss Lajos, Sipos Károly, Jós János,

Az oradeai mozgóképszínházak mősora:

DORIAN: A VADNYUGAT BANDITAL.
APOLLÓ: TARZAN ÉS FIA.

KÖNYV ÉS KULTÚRA

Megjelent Dr Biró Vencel Mailáth életrajza

Nagy könyv egy nagy főpap életéről.

Külső formájában is impozáns, nagy könyv jelent meg az erdélyi magyar könyvpiacra. A könyv külső címlapját a néhai erdélyi püspök, Mailáth G. Károly cimere ékesíti s dr Biró Vencel tudós történetírónk neve fémjelzi a könyvet. A közel 400 oldalas mű Mailáth-életrajz. Címe: „Székelyi Gr. Mailáth G. Károly” és Biró Vencel dr a tudós szorgalmával és elmélyüléssel s az íróművész szín-pompás stílusával fest benne hatalmas és részletfőnomságaiban is megkapó portrét a nagy püspökről. Mailáth püspök jóságos arca, csillogó tekintete és főpapi alakja éles, eleven színekkel bontakozik ki a mozgalmasan és élettellejesen megrajzolt háttérből és meleg, jóságos szívének dobogása ott lüktet a könyv lapjai között. Biró Vencel dr, a történelemtudós élesen látó szemével kíséri végig Mailáth püspök életét a bakócai kastély árnyas parkjában eltöltött gyermekévektől, a budapesti Regnum Marianum kápolnájának márványhidességű sírboltjáig. Egy nagy ember és egy nagy főpap áldozatos munkás és alázatos élete bontakozik ki a maga valóságában és létezésében a sorok közül. Történelmi és tiszta képet nyújt ez a hatalmas és színdús történelmi festményekre emlékeztető portré, amelyből megkapó ragyogással sugárzik felénk Mailáth püspök emberi és főpapi egyénisége.

A nagy műhöz — amely a Mailáth püspökről megjelent jellegzetesebb írások kivonatát gyűjteményét is tartalmazza — Márton Aron püspök írt bőles és szép sorokban rövid előszót.

A könyv — melynek részletes ismertetésére közelebről visszatérünk — Kolozsvárt jelent meg a Minerva irodalmi és nyomdai műintézet kiadásában. (—)

„Egyház és Élet”

A gyulafehérvári teológia kiadványsorozatának első füzet. Minerva kiadás. 20 old.

A gyulafehérvári hittudományi főiskola kiadványsorozatának első füzeté fekszik előttem. Kispapok írták és állították össze dr Erőss Alfréd lelkiigazgató vezetésével. Első tekintetre úgy látszik, hogy maguknak írták, hiszen saját problémáikkal foglalkoznak. Ezek a problémák azonban másokat is érdekelnek, sőt talán első-sorban azokat, akiknek ezek a fiatal papnövendékek egyszer majd lelkipásztoraik lesznek. Nem akarnak ismeretlenül ismeretlenek közé menni. Nem akarnak idegenkedő, húzódozó, sőt talán ellenséges lelkülettel bajlódni. — Ime itt vagyunk, ezek vagyunk, ezt akarjuk — szól a husz oldalas füzet minden lapjáról és sorából hozzánk. Már csak azért is megérdemli, hogy érdeklődjenek a füzetek iránt és figyelemmel olvassák végig.

A füzet egyébként rovatokba osztja a különböző tárgyu mondanivalókat. Lendületes vezércikk vezet be a tartalmat. Sikerült rovatok a szociális, a történelmi és a lelki életet tárgyaló. Egészen sajátos szint és értéket jelent a biblia-mozgalommal foglalkozó rész. Mindenestre hivatkozó kezdet. Remélhető, hogy a további füzetek még szívesebb, még értékesebb anyagot tárnak az olvasó elé.

Egy füzet ára 12 lei és portó. Megrendelhető könyvosztályunknál.

Felvétel a kézdivásárhelyi római katolikus téli gazdasági iskolába

A gyulafehérvári római katolikus püspökség a gazdátársadalom óhajlásának eleget téve, Kézdivásárhelyen (Háromszék megye) téli gazdasági iskolát létesített. Ebben az iskolában a gazdák gyermekeit képezik ki arra, hogy mi-képpen kell okosan, szakszerűen gazdálkodni. Eppen ezért a kis- és középbirtok okoszerű művelésének, a gabonaneműek helyes kiválasztásának, a talaj helyes kihasználásának, gondozásának, a gyümölcs és zöldségkertészetnek, az állattenyésztésnek, stb. elsajátítását tanítják ebben az iskolában.

A gazdasági szaktárgyakon kívül azonban általános művelődési tárgyakat is tanítanak.

Az iskola időtartama 2 év. A tanév kezdődik október 15-én és végződik április 15-én. A tanulók a téli tanfolyam elvégzése után április hó folyamán elméleti, október hó 1—15. közötti időben pedig gyakorlati vizsgát tesznek. A gyakorlati vizsgára a tanulók az április 15—október 15. közötti időben, részben az iskola, részben a saját gazdaságukban készülnek elő, úgy hogy csoportokra osztva, bizonyos ideig az iskola gazdaságában, bizonyos ideig otthon a gazdaságban dolgoznak. Két ilyen tanév elvégzése után a tanulók bizonyítványt kapnak, ami a katonaságnál is jelentős kedvezményeket biztosít.

A gazdasági iskolában a gazdasági tárgyakat gazdasági akadémiát végzett tanárok, az általános művelődési tárgyakat pedig középiskolai tanárok tanítják. Az előadás nyelve magyar.

A gazdasági iskolába beiratkozhatnak mindazok a 15—30 év közötti magyar anyanyelvű keresztény ifjak, akiknek vagy szüleiknek legalább 2 (kettő) hold földjük van. A beiratáshoz szükséges a következő okmányok: 1. születési anyakönyvi kivonat, 2. keresztelési bizonyítvány, 3. állampolgársági bizonyítvány (másolat is jó), 4. vagyoni bizonyítvány, 5. erkölcsi bizonyítvány az előjárásig. Az iskolai díjak: 1940—41. tanévre havonként 1 mázsa buza, vagy annak az ára. Ebben benne van tandíj, koszt, lakás, tütés, világítás. A bennlakásban hideg és meleg fürdő áll a tanulók rendelkezésére. Könyvekről, írószerekről, ágyneműről a tanuló gondoskodik. — Aki nem bennlakó, azok egész évre felszerelési hozzájárulás címén 600 lej fizetnek. Bannalok csak 15 és 20 év közöttiek lehetnek.

A téli gazdasági iskolába az 1940—41. tanévre beiratkozni lehet személyesen vagy írásban, a szükséges okmányok csatolásával folyó évi október hó 15-ig. Felvétel a jelentkezések sorrendjében, korlátolt számban történik. Előnyben részesülnek a 15—20 év közöttiek. Az előadások október hó 15-én reggel 8 órakor kezdődnek.

Minden közelebbi tájékoztatást szívesen ad az iskola igazgatósága Tg.-Săuceșc Kézdivásárhely, Jud. Treisăușe.

Az iskolának nyilvánossági joga van.

Szerkesztői üzenetek

„Reménykedő, Dás”. Kérdésére a következőket válaszoljuk: Sem erkölcsi, sem illemszabályllyal nem ellenkezik. Következésképpen nem lehet megróni ezért a menyasszonyt. Egészséges közvélemény ezt nem veszi és nem is veheti rossz néven. Természetesen arra számítani lehet, hogy ez rosszindulatú kitalálásokra és célszavakra adhat alkalmat. A pletyka azonban sohasem lehet egészséges lelkű emberek életének és felfogásának irányítója. A menyasszony születési ismerete miatt — s ezt mindenestre fel kell tételeznünk — sem tehetik.

Nem esketnek meg egy dévai jegyespárt, mert a menyasszony halottnak van elkönyvelve

Déva. Saját tud. Érdekes s a maga nemében szinte páratlan eset fordult elő a dévai anyakönyvi hivatalban. A napokban a hivatal vezetőjénél megjelent Voina Katica dévai 43 éves lakosnő és megkötendő házasságához az engedélyt kérte. Az anyakönyvvezető annak rendje és módja szerint elő is kereste a nagy regisztereket s legnagyobb meglepetésére a születési anyakönyvben a vonatkozó lapon a következő bejegyzést találta:

„Az itt bejegyzett leánygyermek az 55. számú bejegyzés szerint három hetes korában meghalt.” Az anyakönyvvezető fellapozta az 1897 évi halotti anyakönyvi kivonatot s ott az 55. szám alatt meg is találta, hogy Voina Katica három hetes korában valóban meghalt s szabályszerűen be van írva a halottak sorába.

Voina Katica János ikertestvérével egyszerre volt bejegyezve, ahol az apa, Voina György azt a megjegyzést tette, hogy a születés saját házában történt s elhalálozás bejelentésénél is ez a megjegyzés szerepel, hogy az elhalálozás is a háznál történt — ami természetesen nem felel meg a valóságnak, mivel nevezett ma is él és éppen férjhez menni készül. A házasság megkötése tehát váratlan akadályba ütközött, mivel, amíg a zanyakönyvben a halálos beírását meg nem semmisítik, házasság nem köthető. Az érdekelt félnek, akit leginkább meglepett a szomorú felfedezés, azt a tanácsot adták, hogy kérvényt nyújtson be a törvényszékhez a téves bejegyzés megsemmisítésére, amit a fél meg is tett, hogy mielőbb a házasság révébe evezhessen.

Arcábrándások

Elveszett

Elveszett egy 30x20 cm. nagyságú, feltűnően művészi kiállítási női fénykép a Parcul Carmen Sylva (Schlauch-tér) és Bulevardul Regele Ferdinand 11. szám közötti utvonalon. Megtalálóját jutalmat kap a Parcul Carmen Sylva 16. szám alatt.

Adás-vétel

Eladó

Jó helyen, remek kivitelű modern bérház 110.000 lei jövedelemmel 1x4 szobás, hallos, 1x3 szobás hallos, 1x2 szobás és 1x1 szobás összkomfortos urilakkással, 1000 m²-es parkírozott udvarral. Nagy választék négyszobás, ötszobás, hatszobás modern uri magánházakban, a város legjobb utcáiban. Kortsáros László ingatlanirodája, Nagyvárad, Pasteur-u. 13. sz. Telefon: 20-85.

Olcsón

eladó magánházak, bérházak, Eladó ingatlanokat keresünk készpénzvevők részére. Dr Klein Hiteliroda, Nagyvárad, Cosbuc-utca 20.

Jó karban levő

szőlőpermetező gép jutányos áron eladó. — Vennék 3—5 kg. súlyig mérő konyhamérleget, réztányérokka és rész-súlyokkal. Nagyvárad, Str. Tichindeal 18, háztulajdonos.

Angoratanyszet, elsődleges anyák, fiakkal is, helyszűke miatt jutányosan eladó. „Angora nyultenyészet”, — Mercurea-Ciuc, Stefan Cel Mare 37.

Allást keres

Kereskedelmi érettségivel bíró keresztény leány állást keres. Oradea-Nagyvárad, Arhitectilor 6.

Mosást

háznál és otthon vállalkoz. Teszárí Erzsébet, — Oradea-Nagyvárad, Ciordas utca 41. szám.

Különféle

Szülők!

Bármilyen osztálybeli elbukott liceumisták előkészítését felelősséggel vállalom. Fizetés csak akkor, ha a diák átment. Csak azon diákok átmenetelét garantálom, akik minél előbb jelentkeznek, miután a vizsgákra az előkészítést július 15-én megkezdtem. Érdeklődni: Libreria Corvina, Nagyvárad, Piata Unirii 2.

Zongora

lekkéket ad kezdőknek és haladóknak áll. zenekadémiát végzett diplomás tanárnő. Andor Gabriella, Oradea-Nagyvárad, A. Jancu 22. I. 11.

Felsorúha

és fehérnemű varrónd házhoz megy olcsón. Ugyanott urinő lakostársnak kerestetik. Cim Szabó Karolin, Nagyvárad, Str. Holban 30.

Lakás

Háromszobás utcai lakás, fürdőszobával kiadó. Nagyvárad, Str. Delavrancea 12. szám.

Két- és háromszobás lakás azonnal kiadó. Frenzel, Oradea-Nagyvárad, Str. Vlahuta 44

A világháború legvéresebb harcainak színterére vezet el az olvasót

BETTY SCHNEIDER:

VERDUN HALOTTAI

című megkapó szépségű könyve, amely most jelent meg Fodor Viola művészi fordításában. — A nyolcszáz ezer hősi halott emlékét megindító elmélyüléssel idéző műnek különös időszerszerűt kölcsönöznek a közelmúlt eseményei, azért a kiváló német író könyve fokozott érdeklődésre tarthat számot.

Ara 80 Lei és portó. — Megrendelhető a Magyar Lapok kiadóhivatalában

A tokiói olasz nagykövet a japán császárnál

Az új japán kormány megalakulását hétfőre várják. Amerika hajlandó tárgyalni a kínai kiváltságok megszűnéséről

Tokióból jelentik: A japán császár kihallgatáson fogadta a tokiói olasz nagykövetet és a nagykövetség tagjait. Az olasz nagykövet ez alkalommal átnyújtotta megbízó levelét.

A japán sajtó és politikai körök egyhangú véleménye szerint a pénteki miniszteri négyes értekezleten teljes egyetértés jött létre az állampolitikai kérdésekben. Ezzel biztosítják Japán politikai vezetésének egységét. A japán sajtó kiemeli azt, hogy most már tisztázódik a helyzet a kínai viszály befejezésére és a japán érettség biztosítására hozandó intézkedések tekintetében.

A lapok hétfőre várják a végleges kormányalakulást.

A Német Távirati Iroda jelentése szerint Welles, az Egyesült Államok helyettes külügyminisztere kijelentette, hogy ha szükséges, készek tárgyalásokat kezdeni az Egyesült Államok kínai kiváltságainak megszüntetéséről. Az Egyesült Államok hagyományos politikája és kívánása mindig az volt, hogy tárgyalások útján szabályozzák a kínai kormányral az Egyesült Államok és a többi nemzetek területi és különböző egyéb ugynevezett kiváltságainak megszüntetését.

Londoni hivatalos körökben kijelentették, hogy Angliának nincs felelni valója a Hitler beszédére

Jugoszláv és skandináviai sajtóértesülések az angol hivatalos felfogásról. — Ezek szerint Churchill mult vasárnapi beszéde már előre megadta a választ

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda közli a *Politika* című jugoszláv lap londoni értesülését, mely szerint londoni hivatalos körökben kijelentették, hogy német részről most főlegesen minden felhívás Nagybritanniához. Nagybritannia választát már eleve megadta Churchill mult heti beszéde. Hitler beszédének azt a részét, hogy semmi okot nem lát a háború folytatására, angol hivatalos helyen ismét Németország gyengeségének tekintik. Hivatalos körökben azon a véleményen vannak, hogy Angliának Hitler beszédére nincs felelni valója.

A *Svenska Dagbladet* című svéd lap londoni jelentése szerint londoni hivatalos helyen megvető hallgatással fogadták Hitler beszédét. Egy hivatalos személyiség megjegyzése szerint Angliában az a vélemény, hogy csak Churchill legutóbbi beszédére kell utalni, mely elég világos volt. A *Dagens Nyheter* londoni jelentése szerint ottani körökben úgy tartják, hogy London állásfoglalása teljesen fölösleges. Anglia választát megadta Churchill a legutóbbi beszédében. Angol részről teljesen kizárt dolog az engedékenység a német követelésekkel szemben.

Százhusz német repülőgép támadott Anglia délkeleti partjain.

Londonból jelentik (Reuter): Az angol légügyi minisztérium közli: Több, mint százhusz német bombavető repülőgép vett részt az Anglia délkeleti partjai ellen pénteken végrehajtott támadásban. Az első nagy támadás alkalmával 70 német repülőgép bombázott egy hajókaravánt, delután pedig 50 repülőgép támadott meg egy déli kikötőt.

Közli a Reuter a légügyi minisztérium és a belbiztonsági minisztérium jelentését is, mely szerint az elmúlt éjszaka ellenséges repülőgépekről bombákat dobtak le Skócia délkeleti és délnyugati vidékére. Egy ellenséges gépet lelőttek. Emberáldozatról eddig nem érkezett jelentés.

Franciaország nem határozhatja meg pontosan, hogy miféle külpolitikai iránya lesz Németország és Olaszország felé.

Vichyből jelentik: (Havas.) A Vichyben megjelenő *Debats* cikkében Baudoin külügyminiszter nyilatkozatával foglalkozott.

— Külpolitikánk — ugymond — hosszú ideig csak várakozó lehet. A békét nem kötöttük meg, kapcsolatainkat tehát Németországgal és Olaszországgal nem határozhatjuk meg pontosan. A két

országgal való tárgyalásaink legfeljebb a fegyverszüneti tárgyalások feltételeiről szólhatnak. Legyőzték bennünket, de a dolgok jelenlegi állása között általános politikánkat illetőleg semmiféle fontos kezdeményezést nem tehetünk.

Fogadó estély Ciano tiszteletére.

Berlinből jelentik: A Stéfani-iroda jelentése szerint Ciano olasz külügyminiszter péntek este a birodalmi gyűlés ülése után résztvett az Adlon-szállóban tiszteletére rendezett fogadóestélyen. A házigazda Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter volt. A fogadason számos állami méltóság, pártzemélység és katona vett részt.

Kísérlet történt a Portugália és Spanyolország közötti jóviszony megzavarására.

Lisszabonból jelentik: (D. N. B.) Franco spanyol nagykövet állást foglalva ama híresztelések és hamis jelentések ellen, amelyek megkísérelték megzavarni a két állam jóviszonyát, kijelentette, hogy Portugália és Spanyolország szorosabban, mint valaha, a legjobb egyetértésben együtt halad.

Olezer lei adományt küld „egy ismeretlen” a huszgyermekes Dani Gergelyeknek

Derüs tekintetű úri ember jelent meg szerkesztőségünkben. Azzal kezdte:

— Nem mondom meg a nevemet és foglalkozásomat, mert adakozni akarok. Annnyira meghatott a Dani Gergelyék huszadik gyermekéről írott cikkük, hogy ime átadok ötezer leit a sokgyermekű család javára. Nem kell nyugta, nem kell semmi köszönet. Ha nyilvánosan el akarják számolni, csak azt írják: „egy ismeretlen” adta.

A meghatottságtól felocsudni sem tudunk, már leolvasta az ötezer leinyi bankpénzt és sietve távozott. Csak éppen a kezét tudta egyikünk forrón és halálan megszorítani.

A messi kis székely faluban, ott, a kezdővidéki Lemhényben a családi élet névtelen hősei voltak Dani Gergelyék. Isten megáldotta őket a legnagyobb kincsrel: a gyermekkel. És névtelenségükre ráhullott az emberek jóakaró észrevevésének a napsugara. A messi kis falura most válaszolt a messi más város szíve. Névtelen hős az adakozó is, aki az eddig névtelenségben élt családnak így küldi ismeretlenül a maga megbecsülő együttérzését.

Továbbküldjük az adományt. Az összegnél is szebb és nagyobb benne a lélek, amely adták. Isten áldása van benne: az ember szívének mélyén élő teremtő nagy ösztön. A névtelen, de annál nagyobb mindenhatóságú szeretet.

Eladók:

Olecsó házak, házhelyek és szőlők, minden eladó ingatlant nyilvántartok s így minden igényt kielégíthetek.

Kérem, hogy eladó ingatlanát velem közölni sziveskedjék.
Gyorsan bonyolítok, mert már mindenki tudja:

hogy ingatlant megvenni s „Horváth”-hoz nem menni, a biztos családás, örökös megbánás

„Horváth” ingatlaniroda
„BAFISO” cserépkályhalelérő kat, Oradea-Nagyvárad, Regele Carol 3 szám.

Két napra elutazott Manoilescu külügyminiszter a fővárosból

Bucurestiből jelenti a Rádió: Manoilescu külügyminiszter két napra elutazott a fővárosból. A külügyminiszter feleségével és családjával Mangalia fürdőhelyre utazott. Manoilescu családja az egész nyári időnyre Mangaliában marad. Maga a külügyminiszter két nap múlva visszatér a fővárosba.

Radu Budisteanu kultuszminiszter körrendelete

Bucurestiből jelenti a Rádió: Radu Budisteanu vallás- és művészeti miniszter ma körrendeletet adott ki, amely a következőket rendel el az egyházi hatóságok számára:

1. A zsidó egyházaktól, valamint a zsidó egyházi és kulturális intézményektől mindennemű államsegélyt meg von a kultusz-kormány.
2. A görögkeleti egyház lelkeszei zsidókat nem keresztelhetnek meg és kikeresztelkedett zsidóknak nem szolgálatathatják ki a szentségeket.
3. Zsidó, vagy kikeresztelkedett zsidó nem lehet vezetőségi tagja keresztény jellegű egyházi, kulturális, valamint jótékony célú egyesületeknek vagy intézményeknek.

A nagyváradi görög katolikus segédpüspök felszentelése

Nagyvárad. Saját tud. Szombath délelőtt ment végbe a nagyváradi görög katolikus püspöki székesegyházban Suciú Ioan segédpüspök felszentelése. A római katolikus egyház részéről Molnár Kálmán püspöki helynök vett részt a felszentelésen, a görögkeleti egyház nevében Zaharie Moga egyházmegyei tanácsos jelent meg, a hatóságokat pedig Nicolai Avram vármegyei vezértitkár, dr. Gherman alpolgármester, Matei Dumitriu táblai tanácselnök, dr. Bleda, az ügyvédi kamara elnöke, Ematescu ezredes s más katonai és polgári előkelőségek képviselték. Az istentisztelet, amelyet Frenčiu Valeriu nagyváradi görög katolikus püspök, Hossu Iuliu kolozsvári görög katolikus püspök és Balan Ioan lugosi görög katolikus püspök nagy papi segédlettel végzett, reggel kilenc órakor kezdődött meg. A felszentelés után először Frenčiu Valeriu nagyváradi püspök mondott beszédet, aki rámutatott arra, hogy Suciú Ioan a tizedik püspök, akit a nagyváradi görög katolikus székesegyházban szenteltek fel. Boldognak mondotta magát, hogy segítséget kapott egyházmegyéje vezetésére, ami most már magas korára való tekintettel, erejét meghaladó feladat és Isten áldását kérte az új püspök tevékenységére. Utána Suciú Ioan mondott beszédet, aki háláját nyilvánította a Szentatyának a kinevezésért és fogadalmat tett, hogy odaadással fog munkálkodni egyháza érdekében. A püspökszentelés szertartásának befejeztével fogadás volt a görög katolikus püspöki palotában, ahol az egyházak, a hatóságok képviselői s a román vallásos és közművelődési egyesületek elnökei szerencsekívánataikat fejezték ki az új püspöknek.